

1926 ÁPRILIS 15.

ERDÉSZETI LAPOK

LXV. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

4. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő
CZILLINGER JÁNOS

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1926 évre általában 250.000 K., erdészeti altiszteknek 125.000 K

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok (alap. kamat vagy tagdíj) és az időnkint közzétett pótdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közölhetnek.

(Telefon: 37—22.)

Erdészeti kísérletügyünk.

Növénynemesítés.

Minden gazdasági ágaknak, legyen az őstermelő, vagy ipari, úgyszólván legfontosabb kérdése a kísérletügy.

Ez az a pont, ahol a tudományos elmélet legközvetlenebbül érintkezik és érintkezhetik a gyakorlattal; ez az a tűzhely, ahol ki kell forrniuk azoknak az alapeszméknek, amelyek a gazdálkodásban irányt szabni hivatottak; ez az a szűrő, amely az egyéni megfigyeléseket — legyenek azok elméletiek, vagy gyakorlatiak — megtisztíthatja mindattól, ami bennük egyéni s kivonhatja belőlük azt a részt, ami a gazdaság folyton változó viszonyai között is mindig helytálló.

Hogy kétszeres a fontossága ma, azt indokolni felesleges, vitatni nem lehet.

Amikor néha aprónak látszó eredmények céltudatos felhasználása úgyszólván egyik napról a másikra alakítja át egész termelési ágak gazdálkodási rendszerét, mennyivel nagyobb súlyt kellene a kísérletügyre helyezni olyan gazdasági ágaknál, ahol a rendszerváltozás eredményeit csak év-

tizedeken át szigorú következetességgel keresztülvitt munkával lehet kimutatni.

Ennek dacára erdészeti kísérletügyünk még ma is gyermekkorát éli.

Pedig már jó néhány évtizede, hogy áldott emlékű *Vadas Jenő* főiskolai tanárunk az alapokat megteremtette s a sors szerencsés keze úgy öbenne, mint utódjában olyan vezetőt adott az ügynek, akiben a tudományos képzettség a gyakorlati érzékkel, a munkabírási az ügyért való lelkesedéssel párosul.

Ennek dacára az eredmény ma még egyáltalán nem az, amit szeretnénk és ami lehetne.

Próbáljuk keresni az okokat, amiért igazán elsőrendű, a legszerencsésebben kiválasztott szakemberek lelkes, áldozatkész munkája nem járt eddig nagyobb eredménnyel.

Véleményem szerint a hiba három helyen van.

1. A kísérletüggyel hivatásszerűleg foglalkozó szerveink munkája nem elég gyakorlati.

2. A munkaterület, amelyen a kísérletek folynak, igen szűk.

3. A munka nem elég nyilvános, ami alatt azt értem, hogy a most folyó munkákról, az elért eredményekről a gyakorlati gazdasággal foglalkozó szakemberek jórészt nem is lehet homályos sejtelme sem.

Vegyük sorra a kifogásokat.

Kétségtelen, hogy a kísérleteknél a szigorúan tudományos alapgondolatot mellőzni nem szabad.

Kétségtelen, hogy az egyes természeti tényezők élet-tani hatásának elkülönített, tudományos megállapítása rendkívül fontos, mert hiszen a gyakorlati gazdaságra nézve fontos következtetések alapjául szolgálnak.

Éppúgy tény azonban, hogy a gyakorlatban ezeket a tényezőket csak korlátolt mértékben tudjuk befolyásolni s ezért a leggondosabban leszűrt elméletből vont következtetések helyességét is csak újabb, gyakorlati úton keresztülvitt kísérletekkel tudjuk igazolni s csak akkor fogadhatjuk el feltétlen biztonsággal a jövő gazdálkodás alapelveit.

amikor a természetben egymástól el nem különíthető tényezők együttes hatását gyakorlatilag kipróbáltuk.

Éppen ezt nem látom, hogy az elméletileg már bizonyára leszűrt vagy a megállapításhoz közelálló elvek a gyakorlati gazdaságban megfelelő, változatos és nagyobb területű kísérletek alapját képeznék.

Az első és második kifogás itt tulajdonképen együvé kapcsolódik s nem lehet közöttük éles határt vonni.

A még csak részben tisztázott kérdések száma oly nagy, az eredmények elbírálásának annyi szempontot kell figyelembe venni, a talaj- és klímaviszonyok megcsonkított hazánk területén annyira változók, hogy a fokozatos kísérletek százaiból lehet csak elfogadható következtetéseket vonni.

Nem tudok megnyugodni abban a gondolatban, hogy az alkalmazható törvényszerűséget csak akkor tudjuk elérni, vagy erősen megközelíteni, ha egy állományt végigkísértünk a keletkezéstől a véghasználatig az összes fejlődési időszakokon.

Elteltekintve attól, hogy ilyen módon csak hosszú évtizedek multán számíthatunk elfogadható eredményre, amibe belenyugodni nem lehet, a másik lehetetlenség az, hogy ilyen módon a megfigyelések 3—4 emberöltőt vennének igénybe.

Nem lehetne tehát számítani arra, hogy az egységes szemlélet a megfigyelések egyéni vonatkozású részeit ki tudja küszöbölni és — a tudomány általánosító magaslatairól szemlélve azokat — az általános érvényű részeket a helyi vonatkozásúaktól el tudja különíteni.

Az a meggyőződésem, hogy a legkülönbözőbb termőhelyek, fanemek és korosztályok egyidejű bevonásával 1—2 évtized alatt annyira meg lehet közelíteni a teljes igazságot, hogy a még szükséges apróbb simításokat a továbbiakban az alapelvek megváltoztatása és — ami a fő — a gazdaság számottevő hátránya nélkül el lehetne később végezni.

Szinte hallom az ellenvetéseket, hogy a kísérleteknek ilyen módon való kiterjesztéséhez nincs terület, nincs személyzet s ami mindkettő biztosításának előfeltétele: nincs pénz. .

Az ellenvetés, véleményem szerint, nem helytálló.

Újból felvetem azt a gondolatot, amit körülbelül 20 év előtt indítvány formájában terjesztettem az OEE közgyűlése elé.

Tessék bevonni a kísérletek foganatosításába a gyakorlatban lévő erdőtisztikart és magánbirtokot is.

Méltóztassanak elhinni, hogy a kinn szolgáló kollegák túlnyomó nagyrésze nemcsak alkalmas, de szívesen hajlandó is erre a munkára.

Ami pedig erdőbirtokosainkat illeti, hála Istennek, igen sok van már közöttük, aki a kísérletek keresztülviteléhez szükséges csekély anyagi áldozatot készséggel meghozza és igen sok olyan, akit kevés rábeszéléssel meg lehet az ügynek nyerni.

A munka ilyen megosztása ellen azt lehetne felhozni, hogy hiányozni fog belőle a nélkülözhetetlen egység.

Legyen szabad ennek az ellenvetésnek a cáfolatául egy hasonlatot felhoznom.

Olyannak képzelem az egészet, mint egy sokezer apró kavicsból összeállított mozaikot.

Minél többszínű, minél több helyről származó kavicsból állítjuk össze, annál szebben fogják visszaadni a kép egy-másba átfolyó színárnyalatai a gondolatot.

Mi, a gyakorlati élet egyszerű munkásai, szívesen szállítjuk a ma legtöbbszörre az élet útjain értékesítés nélkül elhanyagódó megfigyelések színes kavicsait s a kísérleti állomás legyen a művész, aki azokat összeválogatja, a felesleges sarkokat letördeli, a rátapadt egyéni vonatkozásokat lecsiszolja s összeállítja belőle azt a képet, amit — tessék elhinni — mindnyájan szívesen látnánk.

Meg vagyok győződve, lesz olyan szállítmány, amelyikből csak egy-két kavics, vagy tán csak egy szilánk fog beválni, de sokszor éppen ez a szilánk fogja azt a hézagot kitölteni, amelyik két nagyon használható, nem nélkülözhető kavics között jelentkezik.

És még egyet.

A munkások egyikének sem fog fájni az, hogy ő a névte-

lenség homályában marad, viszont a művész érdeméből sem fog levonni semmit az a körülmény, hogy a kavicsgyűjtés sok időt rabló munkáját csupán irányítva, idejének túlnyomó részét a képnek tudást és abszolút művészi érzéket kívánó összeállítására fordította.

Igaz, ez a munka egész embert kíván.

Sőt nem is egész embert, de egész embereket!

Mert a tisztán a kísérletüggyel foglalkozó szakemberek munkaidejének számottevő részét a külső utazások, a kísérletek irányítása, a leszűrt eredmények felülvizsgálata és bizonyos mértékig a propaganda kötné le.

Ennek pedig mindkét fél, úgy az állomás személyzete, mint a kísérletekkel foglalkozó gyakorlati emberek sok hasznát látnák.

Az állomás személyzete az állandó érintkezés során mindig tudná és látná azokat a hátrányokat, amiknek a kiküszöbölését, azokat az igényeket, amelyeknek a kielégítését a gazdaság a tudományos megfigyeléstől várja.

Viszont a gyakorlat emberei sok olyan tudományos eredményről, vagy féleredményről szerezhetnének tudomást, amelyiknek megfelelő alkalmazása, vagy gyakorlati kipróbálása úgy a gazdaságra, mint a tudományra nézve csak további előnyöket jelentene.

Arról nem is lehet azután vitatkozni, hogy a kísérleti állomás személyzetének gyakori kirándulásai mennyi új, értékes megfigyelést szolgáltathatnak.

Véleményem szerint adott helyzettel állunk szemközt.

Megvan az elsőrendű vezető, megvan a minden nehézség nélkül beállítható szélesebb keret, megvan a munkaterület, csupán az hiányzik, hogy a néhány arravaló kiválasztott embert az állam erre a célra szakítsa ki a bürokrácia taposómalmából s a helyüket ott mással töltsse be.

Nem tudom elképzelni, hogy akkor, amikor a mezőgazdaságnál már egyes művelési ágaknak (pl. szőlőgazdaság, növény-nemesítés stb.) teljesen berendezett, kiválóan vezetett önálló kísérleti állomásai vannak, a kétmillió katasztrális holdat ma is meghaladó magyar erdőgazdaság részére ne

lehetne önálló és megfelelően berendezett kísérleti állomást biztosítani.

Nem hiszem, hogy ez ellen még a takarékosági bizottságnak is kifogása volna.

Ennyire szűk látókörűnek egy agrárország vezetőembereit nem szabad tartanunk, még ha nem is szakemberek.

De térjünk rá a harmadik kifogásra, hogy a munka nem elég nyilvános.

Az előbbi javaslat elfogadása ezen a hiányon már bizonyos mértékig segítene, a másik része pedig a kérdésnek az „Erdészeti kísérletek” legközelebbi megindulásával megoldást nyer.

Elég nehezen nélkülöztük eddig is ezt a jól bevált folyóiratot, még pedig annál inkább, mert az *Erdészeti Lapok* csekély terjedelme mellett (amin egyelőre változtatni nem tudunk) nem igen adhatott teret az ily irányú tudományos cikkeknek.

A legutóbbi időben például csupán a *Fehér D.* főiskolai tanár két cikke vágott ebbe a keretbe.

Az első, amely a növénynemesítés problémáját tárgyalja, már magával a kísérletüggyel is foglalkozik.

Teljes mértékben osztom *Fehér*-nek azt a nézetét, hogy a kísérleti állomás mai szervezete nem megfelelő, hogy az állomás személyzetét minden egyéb munkától mentesíteni kell, de azt hiszem, hogy a gyakorlati erdőgazdáknak a kísérletbe való bekapcsolása nem vezetne feltétlenül hibás eredményekre és a kísérletügy diszkreditálására.

Nem szabad azt hinni, hogy a gyakorlati téren működő szakember látása annyira eltompult volna, hogy kényesebb tudományos megfigyelésekre már teljesen alkalmatlan lenne.

Abban tehát nem érthetek egyet *Fehér*rel, hogy a munkába nem lehetne bevonni a gyakorlati szakembereket.

De nem érthetek mindenben egyet a cikkben az átöröklődést illetőleg leszögezett elvekkel sem.

Annál kevésbé, mert bizonyos ellenmondást is látok a cikkben.

A 335. oldal első bekezdése szerint a cél olyan tájfajta kiválasztása, amely „minőségileg a legszebb és a legegyszerűsebb növekedést, mennyiségileg pedig a leggyorsabb és legnagyobb fatömegnövedéket adja“.

Ezzel szemben a második bekezdés szerint „a fák olyan tulajdonságokat is vehetnek fel (pl. egyenes növés, hengeres törzs stb.), amelyek nem öröklődnek át“.

Az egyik bekezdés szerint tehát lehet az egyenes növés veleszületett, átöröklődő tulajdonsága az egyednek, a másik szerint csupán felvett, nem öröklődő, külső sajátság.

Bennünket pedig éppen ezek a külső sajátságok, gyors, egyenes növekvés, jó törzsképzés érdekelnek.

Ezek pedig öröklődő tulajdonságok, mert ha nem volnának azok, akkor a magkiválasztással nem sokat érnénk el erdőgazdasági szempontból.

Fehér felhossa bizonyíték gyanánt *Johannsen*-nek a bab magvaival és *Baur*-nak az *Antyrrhynum* virágaival végzett kísérleteit.

Az egyik hasonlat nem talál, a másiknak az eredménye szerint pedig csak igen kis eredményt érhetnénk el.

Véleményem szerint a bab magvainak nagyságára vonatkozólag végzett kísérleteket nem vehetjük az összehasonlítás alapjául.

Mi nem magra, hanem szalmára, vagy mondjuk szárra dolgozunk.

Hasonlatot tehát inkább a kalarábénál, káposztánál, vagy más olyan növénynél kell keresnünk, amelyiknél a mezőgazdaság is inkább a szár vagy levélzet fejlesztésére törekszik.

Azt pedig nemcsak mi, de minden bolgár kertész és minden konyhakertészettel foglalkozó háziasszony tudja, hogy a 6—8 éven át kiválasztott, erősen fejlett egyedekről szedett magban igenis megvan a hajlandóság az ilyen erőteljes szár- vagy levélképzésre (óriás kalarábé, braunschweigi káposzta stb.)

A szülőkével azonos termőhelyi viszonyok között az ivadék legalább is nagyon meg fogja közelíteni a szülőké

nagyságát, növekvési módját s gyengébb tenyészetvi viszonyok között is nagyobb szárat és szebb levélzetet ad a más-ként tenyésztett magból származó egyedeknél.

A másik hasonlatot, az *Antyrrhynumot* véve alapul, a bastardok továbbssaporításával sem érnénk célt, mert ezek-nél éppúgy 50 százalékos a visszafajzás mint az első kereszteződésnél.

Azok az elméleti összehasonlítások tehát, amiket *Fehér* felhoz, részint nem találnak, részint igen kevés reménységet nyujtanának.

Ezzel szemben megállapíthatjuk azt, hogy a termőhely, a klíma, sőt a mesterséges kitenyésztés által létrehozott változások számottevő része — legalább az első nemzedéknél — öröklődik.

Igen természetes, hogy ezeket a sajátságokat változott, illetőleg más tenyészetvi viszonyok között az ötödik, hatodik, sőt talán már a második generáció is elveszíti, mert az alkalmazkodási képesség az az ősi tulajdonság, amit a növényekből kiölni nem lehet.

A legjobb termőhelyről, a legjobban kitenyésztett egyedekről vett magból keletkezett egyedek azonban a gyengébb termőhelyen is legtöbbnyire jobb növekvést mutatnak, mint a gyengébb egyedek ivadéakai, a második, harmadik nemzedék azonban ezt az előnyös tulajdonságát hovatovább elveszíti, magyaráz visszafajzik.

Az állítás nem légbőlkapott.

A Szlavóniában növő kocsányos tölgyet még csak változatbeli különbségek sem választják el a miénktől.

Mégis mily különbséget mutatnak azonos, a szlavoniatól lényegesen eltérő termőhelyi viszonyok között is a két-féle magról kelt fiatalosok!

A növekvés gyorsasága, az egyenesség, a szinte örvös ágelhelyezkedés, a mindig erősen fejlett csúcsrügy, csupa külső, alakbeli, a termőhely és tenyészetvi viszonyok által előidézett sajátságok s az első generációnál feltétlenül öröklődnek.

A luc ritkán megismétlődő és egyes helyekre szorítkozó

magterméseinél — úgy hiszem — másoknak is volt alkal-
muk megfigyelni, milyen különbséget okozott a csemeték
között az, hogy a mag alacsony vagy magasan fekvő termő-
helyről származott-e.

Az egyiknél hosszú, hajlékony hajtások, ritkán álló,
hosszú, sötétzöld tűk, puha, hártyás fedőlevelű rügyek, a
másiknál zömök, merev hajtás, sűrű, apró, sárgásbá hajló
tűk, kemény, nemezszerű pikkelyekkel fedett rügyek.

Még a 6—8 éves ültetésekben is meg lehetett a külön-
bségeket találni.

A mag nagyságából meg egyáltalán nem lehet követke-
ztetéseket vonni.

Figyeliük csak meg a cser makkját az erdőszélen álló,
alacsony, tövig ágas, vagy a legelőkön szétszórt, terebélyes,
magukban álló fákon és ezekkel szemben a zárt erdőben
levő sugár, magas, ágtiszta törzseken.

Hasonlítsuk össze az átlagos nagyságát a makknak s
hasonlítsuk össze később a belőlük keletkezett csemeték fej-
lődését!

A lényeg tehát, véleményem szerint, nem az, hogy
ugyanazon a helyen tudjunk néhány évszázados kísérlete-
zéssel kitenyésztetni megfelelő fajtákat, de az az égető kérdés
ma, hogy rossz termőhelyen nőtt, rosszul kezelt állomá-
nyaink magjáról ne ujítsuk fel már ma sem erdeinket,
hanem iparkodjunk a magot elsőrendű termőhelyen nőtt
ugyancsak elsőrendű állományról beszerezni.

Fordítsunk az állományápolásnál különös gondot a
meghagyott fák kiválasztására s akkor már az első forduló
végén legalább is jó átlagot kapunk, amit a továbbnemesítés
alapjául elfogadhatunk.

Vegyünk példát minden más gazdasági ágazatból, ne
űzzünk hosszú ideig beltenyésztést akkor, amikor nálunk
elég lesz — ha megfelelő állományaink már vannak — a
harmadik vagy negyedik generációnál a magfelfrissítésről
gondoskodni.

Sőt talán erre sem lesz később szükség, mert egyrészt a
természet maga el fogja végezni a szükséges keresztezése-

ket, másrészt remélhető, hogy egy vágásforduló alatt ma még rossz termőhelyeink tenyészetvi viszonyait is jelentéke-nyen meg tudjuk javítani.

Attól sem félek, hogy mi csak a külső jelenségek alap-án válasszuk ki a továbbnemesítés anyafáit, mert — el-tekintve attól, hogy Fehér D. kollega cikkében sem találtam a továbbtenyésztés célja s a kiválasztás fokmérője gyanánt mást, mint külsőleg is megfigyelhető tulajdonságot — ránk nézve a gyakorlatban éppen ezek a külsőleg is könnyen megfigyelhető tulajdonságok a legértékesebbek és legfon-tosabbak.

Nem állítom azt, hogy ezek a tulajdonságok egészen meg-maradnak a nemzedékek egész sorozatán át akkor is, ha az utódokat teljesen más termőhelyi és légköri viszonyok közé vesszük át, de legalább az első generációban minden-esetre sokkal nagyobb lesz a hajlamosság ezekre a tulajdon-ságokra, mint olyan egyedeknél, amelyeknek ősei már nem-zedékeken át nélkülözték e tulajdonságokat.

A *Fehér* kollega által ajánlott módszert itt részletesen bírálni nem szándékozom s igen fontosnak tartom az általa javasolt exakt tudományos és elméleti alapon álló kísérle-teket is.

A legnagyobb könnyelműségnek tartanám azonban most már összetett kézzel várni, amíg az exakt tudomány gene-cációkon át folyó pontos megfigyelésekből a tudományos alapelveket egészen tisztán leszűri.

Annál is inkább, mert erős meggyőződéseim, hogy gya-korlati kiválasztással és gondos állományneveléssel ugyan-akkorra eljutunk ahhoz a legjobb eredményhez, amit nagy-vonású gazdálkodásunk mellett változó viszonyaink között el lehet érni.

Végeredményében pedig ez a cél.

Biró Zoltán.

Két aktuális kérdésről

I.

E napokban kaptam egy kesergő levelet egyik vidéken élő tagtársunktól. Az ismeretlenség homályában maradni kívánó szaktársunk elpanaszolja, hogy Gaál Gaszton nemzetgyűlési képviselő az OMGE pénzügyi bizottsága által március 20-án rendezett adóügyi értekezleten a legutóbbi állami erdészeti kinevezésekre, mint valami világraszóló anomáliára hivatkozott, ennél fogva tagtársunk indokoltnak tartja, hogy nevezett nemzetgyűlési képviselő a való tényekről *lapunk útján* felvilágosíttassék.

Gaál Gaszton képviselő idevonatkozó beszédjének inkriminált része a „*Köztelek*“ március 25-iki száma szerint a következőképen szól:

A kis Magyarországon terület, népesség és arányszám szerint maximum 18.600 osztálybasorozott tisztviselőnek kellene lennie, ezzel szemben van 56.000, de az állami alkalmazottak és nyugdíjasok összes száma több, mint 300 ezer. Békében egy-egy városban valóságos csodának néztek egy generálist, hatalmat képviselt, ma negyvenéves fiatalemberek nagyszámban sétálnak lampasszos nadrágban. *Erdeje nem maradt Magyarországnak, és a földművelési minisztérium erdészeti osztályában két héttel ez előtt egyszerre neveztek ki tizenhárom miniszteri tanácsost.* (Derűtség.) Nem szűnik meg kifogásolni a nagyszámú állami autót, nem is említve, hogy a külön szalonkocsiban vadászatra utazó állami vagy vasuti főtisztviselők után nem egyszer külön teherkocsi viszi az állami autót, hogy kényelmesebben juthassanak a vadászterületre.

Készséggel teszünk eleget tagtársunk kérésének.

Egyszerűen napirendre térhettünk volna mindezek felett, ha az idézetteket nem éppen egy *nagy tekintéllyel* és a *napi politikában súllyal bíró* törvényhozó mondta volna. Így azonban ezt a *derűtséget* okozó ferde beállítást méltó értékére kell redukálnunk.

Bár elcsatolták erdeink 84 százalékát, de azért még sem állíthatjuk azt, hogy Magyarországnak erdeje *nincs*.

Jóllehet Magyarország erdősegeinek legnagyobb része az elcsatolt területen fekszik, nem mondhatjuk, hogy Dunántúl, a Mátra-, a Bükk-, a Börzsöny-hegység a Magyar

Alföld és az árterek értékes erdőségei a semmivel egyenértékűek.

Egészen helytelen alaphól indul ki akkor *Gaál* Gaszton, ha az erdőmérnökök létszámát és az általunk elvégzendő feladatok mennyiségét egyszerűen a *rideg statisztikai adatok összemérésével* óhajta meghatározni.

Helytelen pedig ez a beállítás többféle szempontból. Erdemben abszolút helytelen, mert míg az elcsatolt erdők legnagyobb része a *Kárpátok* lejtőin terül el, ahol a nehéz terepviszonyok, gyér lakosság, távoleső ipari ipari üzemek, kedvezőtlen értékesítési lehetőségek *legnagyobb* részt csak extenzív gazdálkodást engedtek meg, addig a megszállás alá nem került nagyrészt előhegységi, dombvidéki és síksági erdőkben a kedvezőbb terepviszonyok, relatíve sűrűbb lakosság, közeli és nagyobb számú ipari üzemek, nagyobb kereslet, a *belterjes* erdőgazdaság kifejlesztését tették lehetővé. Míg a máramarosi havasokban volt olyan eset, hogy egy erdőmérnök kezelése alá 50.000 kat. holdat meghaladó erdőség tartozott, addig a meg nem szállott részeken nem egy esetben már 2000—3000 k. hold erdő belterjes kezelése teljes mértékben igénybe veszi egy erdőmérnök munkaerejét.

Emellett ne feledjük, a magyar emberek — legfőképpen a magyar törvényhozók — egyik súlyos mulasztását.

Míg a megszállott részeken úgy kulturális, szociális, mint gazdasági téren a multban nagy beruházásokat létesítettünk, addig a Nagy Magyar Alföldről és a színmagyar vidékről rendszerint megfeledeztünk.

Hibásak voltunk ebben valamennyien, de az utóbbi évek eseményeiből okulva, kormányzatunk a meg nem szállott részek pusztuló erdőségeinek helyreállítására és a teljesen elhanyagolt alföldi erdőtelepítések szorgalmazására feködt rá.

Itt óriási munkatöbblet szakadt a magyar erdőmérnöki kar nyakába.

Tudvalévő továbbá, hogy az erdőmérnöki szolgálat kétirányú.

Az egyik a közvetlen produktív munkát létesítő gazdálkodó és műszaki szolgálat, a másik a nem egy honpolgár szemében improduktívnek látszó, messze kihatásai-ban azonban közgazdasági szempontból éppen olyan produktív erdészeti közigazgatási funkció.

Egészen természetes, hogy ez utóbbi szervezetnek teendői és feladatai szintén többszöröseket itt az intenzív gazdálkodásra berendezett erdőségek közepette, mint az extenzív kezelésű határmenti erdőségekben, nem számítva azt, hogy a központi irányítás aránytalanul súlyosabban terheli a megmaradt országrész erdőségeit.

Összefoglalva tehát a fentieket:

1. a meg nem szállott részeken aránylagosan *sokszorosán* több erdőmérnökre van szükség;
2. a múlt idők mulasztásainak pótlása új erőket igényel;
3. az erdészeti közigazgatási teendők itt aránylagosan nagyobb mérvűek;
4. a központi irányítás kedvezőtlenebbül terheli a visszamaradt országrészt.

Mindezek után egészen világos, hogy az elvégzendő feladatokat és munkamennyiséget tekintve, a manapság megállapított 222-es létszám relative sokkal csekélyebb munkaerőt reprezentál, mint az érintetlen Magyarország 880-as létszáma.

Súlyosítja a helyzetet az *erdészeti közigazgatás helytelen reformja* — aminek hátrányos következményeit máris érezzük.

Nincs tehát nekünk semmi takargatni valónk.

Számoljunk le egyszer már nyíltan a létszámapasztásnak ezzel a brutális módjával.

Amikor tehát valaki — és sajnos, sokan vannak ilyen valakik, — csupán a rideg statisztikai adatokat veszi elő, s csupán számszerű összehasonlítást tesz Magyarország sértetlen és csonkított erdőségeinek kezelését, irányítását vezető erdőmérnöki kar számaránya között, az *nemcsak teljesen hamis nyomon jár, de egyben módfelett igazságtalan is.*

Igazságtalan, mert nincs ebben az országban még egy olyan sorsüldözött szak, mint az erdőmérnöki kar.

Tessék elképzelni, milyen elkeseredést vált ki az erdőmérnöki karban egy ilyen meggondolatlanul odavetett derűtséget okozó szó, amikor a legnagyobbbrészt nemzetiségi vidékeken megbecsülhetetlen hazafias szolgálatokat tevő tisztikar jelentékeny része, helytelen kormányintézkedések, kapkodások folytán otthagyja mindenét, vagyonát, egzisztenciáját, idejön nyomorogni, itt türelemmel vár öt vagy hat évig, míg végre egy véglegesnek hitt létszámrendezés után megállapítani véli, hogy még csak a kezdet kezdetén van , s az első szerény kilátásra előáll egy tekintélynek ismert törvényhozó, aki semmitsem mondó, statisztikai adatok helytelen felsorolásával akarja létalapjukat ismételten megnyirbálni, aki ezt a sovány kis eredményt — nyilván, hogy a kontraszt annál élesebb legyen, — önhatalmulag közel 100 százalékkal kedvezőtlenebb színben tünteti fel.

Mert mi történt:

Hosszú évek után a kormányzó kinevezett 7 (*de nem 13*) miniszteri tanácsost. Ezek közül egy már 3½ éve, egy pedig 2 éve várt, mint cím- és jelleges, a valóságos kinevezésre.

A kinevezettek közül háromnak már 35 évi, négynek pedig 30—32 évi szolgálati ideje van.

A kinevezettek között van 3 minisztériumbeli osztályvezető (a negyediknek eddig még nem jutott állás), 2 erdőigazgatósági főnök és 2 miniszteri főtisztviselő.

Ezzel szemben a jogi végzettséggel bíró fogalmazói kar nál 20—25 évi szolgálattal jutnak be az V. fizetési osztályba, amely fizetési osztályt az összlétszám 12 százaléka elérheti.

Nálunk, bepanaszolt erdőmérnököknél 3.6 százalék érheti el ezt a fokot, akkor is csak szolgálatának legvégén.

Beláthatja tehát a t. képviselő úr, hogy véletlenül rossz példára hivatkozott, hogy a 7-es és 13-as számnak felelőtlenségével sokkal mélyebb nyomokat hagyott az állami erdészeti tisztviselők lelkében, mint gondolta vagy akarta.

Mi is tisztában vagyunk a köteles takarékoság fogalmával s e tekintetben önmagunknak szigorú bírái vagyunk, de viszont látjuk, hogy az a ténykedés, ami itt történik, minden számszerű siker mellett sem valódi eredmény. Nem vesszük észre, hogy egyidejűleg a magyar hazának ma is legértékesebb, nyomoruságában is leg-hazafiasabb emberanyagával, általában az egész magyar tisztviselőosztály munkaerejével *hihetetlen pazarlást visznek véghez!* Nem törődnek azzal, hogy ez a fölösnek látszó munkaerő valamiképen mégis csak felhasználtassék, áldozatok árán is konzerváltassék, nem ügyelnek arra, hogy eljön még az idő, amikor minderre szükség lesz, de már akkor késő is lesz.

Tehát *még akkor is*, ha kézzelfogható alapja sem volna az alkalmaztatás lehetőségének, kapva kapni kellene ilyen értékes társadalmi réteg megmentésén, nem pedig unos-untalan szűnni, vágni azért, mert a mi államháztartási berendezésünk mellett, törvényhozóink hibájából, akaratuk ellenére, bürokrátáknak lenni kényszerültek.

Végeredményben — egyénileg nem jól esik nekem, hogy mindezeket éppen én voltam kénytelen elmondani. Különösen azért nem, mert amilyen kemény és lényegében igen helytálló harcot folytatott *Gaál* Gaszton képviselő annak idején az új erdészeti törvényekben túltengő bürokratizmus ellen a nemzetgyűlési tárgyalások alkalmával, éppen olyan küzdelmet folytattam jó magam is ez ellen a mi szerény körünkben.

Egy ilyen erőteljes egyéniséget ezen botlása után sem vádolni, hanem meggyőzni és megnyerni szeretnék a számmunkra, de ha másképp nem lehet — igazunk tudatában — vétezetten állunk a harcra is.

II.

A vadászlapok hasábjain évek óta vita folyik a vadászati felügyelőségek felállításának, helyesebben a vadászati közigazgatás kérdésének rendezéséről.

Iapunk szűk terjedelme nem engedi meg, hogy ehhez a

kérdéshez a megkívánható részletességgel szóljunk hozzá, mindamellett megszólalásra késztet az a körülmény, hogy a vadászati szakképesítéssel kapcsolatban pergőtűzbe került erdőmérnöki szakunk is.

Igen szomorú jelenség ez miránk nézve, mert most látjuk, hogy erdészeti kormányzatunk milyen végtelen nagy mulasztást követett el akkor, amikor a vadászati ügyek legfőbb intézését az erdészeti ügyek intézésétől különválasztani engedte.

Nem tudom elképzelni, hogy általánosságban az erdőgazdaság és az erdőben folytatott vadgazdaság élesen különválasztassék egymástól. A két gazdaság teljes mértékben nemcsak hogy összefér, hanem kölcsönösen növeli egymás értékét, ha az arány középúton haladunk.

Igen tekintélyes mellékhaszonvételi jövedelem származik a vadgazdaságból, ha a vadállományt a normális mértéken felül nem tenyésztjük, viszont a vadgazdaság élőtőkéje sokat veszít értékéből (degenerálódik), ha túltenyésztjük s ugyanekkor az erdő tőkéjét is tönkreteszi.

Tehát szoros összefüggés van a helyes erdő- és vadgazdaság között, azonban kétségtelen az is, hogy vadgazdaságot a mai viszonyok között az elsőbrendű és nagyobb értékű életszükségleti cikket termelő és egyéb kihatásaiban és jelentősebb tényezőként szereplő erdőgazdaság érdekeinek *általánosságban* alá kell rendelni, helyesebben mondva a két gazdasági ág egyensúlyát — minden hatalmi törekvés kizárásával — az erdőgazdaság vitális érdekeinek szem előtt tartásával kell szabályozni oly módon, hogy e mellett az egészséges vadgazdaság érdekei se szenvedjenek. Kivételek előfordulhatnak, ezek azonban itt nem jöhetnek figyelembe.

Ha már most a vadgazdaság az erdőgazdálkodásnak mintegy kiegészítő része, hogy képzelhető az el az *erdőgazdasági érdekek sérelme* nélkül, hogy a vadgazdaság mint teljesen önálló gazdasági ág különválasztassék és örökösen hadilátalon állva az erdőgazdasággal, ekként irányíttassék.

A gyakorlati életben sem látjuk ezt máshol, mint igen

kivételes esetben egy-két fentartott birtokon, ahol koronás fők szórakozására úgyszólván kizárólag a vadgazdaság dominál.

Ilyen körülmények között nemde természetes és kézenfekvő az, hogy a vadgazdaságban is kiképzett és a vadgazdaság érdekeit is respektálni köteles erdészeti személyzet hivatott a vadgazdaságot is irányítani.

Ezt követelik: a józan ész, az erdőgazdaság és a vadgazdaság érdekei, valamint a pénzügyi szempontok is.

Ha már most a vadgazdaságok gazdasági irányításával így állunk, egészen természetes, hogy a vadászati közigazgatás ügyeit is minden vonatkozásban ugyanazokra a szervekre kell bízni, amelyek az erdészeti közigazgatást vannak hivatva ellátni.

Igen sajnálatos, hogy intéző köreink a múltban eziránt tanúsított inaktivitása következtében, a vadászati közigazgatás legfelsőbb intézése kicsúszott az erre hivatott erdészeti főosztály kezéből.

Lényegében majdnem valamennyi cikkíró az erdőfelügyelőséghez hasonló szervezet felállítására gondol (dr. *Pilaszanovich* Antal tervezete nagy vonásokban analog a régi erdészeti közigazgatás szervezetével), de nem veszi azt figyelembe, hogy egy ilyen különálló szervezetnek felállítása a fentebb előadottak szerint természetellenes s e mellett a legképtelenebb érdekösszeütközésekre szolgáltatna alapot, másfelől a mai anyagi helyzetünk mellett pénzügyileg abszolúte kivihetetlen.

Ebben a kérdésben tehát teljes mértékben igazat kell adnom *Dietl* Ágoston szaktársunknak, aki, hogy röviden mondjam, fején találta a szeget.

Ezúttal még csak röviden óhajtok hozzászólni ahhoz a néhány megjegyzéshez, amellyel a „Nimród” vadász-újság szerkesztősege *Dietl* Ágoston cikkének érdemi részét kísérte.

Ugyanis a „Nimród” szerkesztőségének azt a megállapítását, hogy „a vadászati szaktudás nem privilégiuma az

erdésznek“, teljességgel osztjuk, azonban ez az állítás semmi-
ben nem dönti meg *Dietl* Ágostonnak azt a javaslatát,
hogy a vadászati ügyek intézését mégis *csak az erdészekre*
lehet ma bízni.

Ugyanis a szaktudás mellett a szaktudás igazolására,
vagyis szabályszerű *képesítésre* is van szükség, már pedig
ezt az igazolást Magyarországon főiskolai nivón kizárólag
a soproni erdőmérnöki főiskolán lehet ezidőszerint megsze-
rezni.

Ha tehát az állam, avagy társadalom e tekintetben kor-
látokat állít fel, amint hogy fel kell állítania, egészen ter-
mészetes az is, hogy zsinórmértékül ma csakis ezt a korlátot
állíthatja fel.

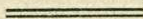
Végül még egy megjegyzést. Bizonyára módját fogja
ejteni az erdőmérnöki főiskola vadászattani tanszékének
tanára, hogy a „Nimród“ szerkesztőségét tájékoztassa
az erdőmérnöki főiskolán előadott vadászati tananyagról.
Nem vitatom, hogy ez ma elegendő-e vagy sem, de azt állí-
tom, hogy ilyen mértékben és módon a vadászattant Magyar-
országon sehol sem adják elő, ennélfogva teljesen illogikus
a t. szerkesztőségnek az a megjegyzése, hogy „*nem látja*
semmi okát annak, hogy miért bírnának épp az erdészek
általában nagyobb vadászati szaktudással, mint a nem erdész“
vadászok?“

Általában, ennek éppen az ellenkezőjét lehet csak állítani.

Abban azután valóban igaza van a t. szerkesztőségnek,
hogy erdészeink irodai munkával túl vannak terhelve.

Ezt a bűnlajstromot magam is megtoldom azzal, hogy
mai berendezkedésünk mellett nem mindenkor nyújtunk
elég módot és alkalmat ahhoz, hogy erdőmérnökeink a va-
dászati ismereteknél különösen szükséges gyakorlati tovább-
képzéshez vadászati szaktudásukat tovább fejleszthessék.

Czillinger János.

Hozzászólás „Az Alföld erdősítéséről” című cikkhez

Az „E. L.” idei III-ik számú füzetében *Béky Albert* m. kir. főerdőtanácsos által írt fenti cikkhez, — ismervé nemcsak a debreceni, de a kecskeméti m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó „Alföldet” is — különösen a feketefenyőre tett állítása miatt kénytelen vagyok hozzászólni. A cikkíró azt állítja: „A fenyők közül az Alföldön mindenütt alkalmasnak a feketefenyőt vélem. Az erdei fenyőnek annyi mindenféle baja van, hogy ezzel az Alföld északkeleti szögletét kivéve, óvatosan kell erdőt telepítenünk”.

Példaképen hivatkozom a debreceni erdőigazgatósághoz tartozó *Nyiracsád* község határában fekvő báró *Vécsey*-féle erdőbirtokra. Ott ennek éppen az ellenkezője tapasztalható. Ott az erdei fenyő szépen fejlődik — a közte levő feketefenyő pedig nem. A *Lophyrus pini* éppen úgy előfordul az erdei, mint a feketefenyőn. Az erdei fenyő a morva síkságon mindenütt igen szép és értékes erdőt alkot és habár a *Lophyrus pini*, az *Ocneria monacha* stb. is felléptek ott nagymértékben, ma is szép erdei fenyvesek állnak a futóhomokon.

A gróf *Majláth*-féle őfihértói uradalomban igen szép erdei fenyőállományt találhatunk. A feketefenyő sohasem alkot oly szép és értékes erdőt, mint az erdei fenyő, növése pedig lassúbb. Az erdei fenyő a nedvesebb részeken éppen úgy előfordul és szépen díszlik a futóhomokon, mint a buckákon. A feketefenyő-ültetések pedig, ha a talajvíz emelkedik, elpusztulnak. Ajánlanám t. szaktársamnak a szabadkai erdők megtekintését. A feketefenyő — igenis, pusztul — az erdei fenyő pedig nem. Minden fenyőnél fő a sűrű ültetés, nehogy az oldalágak megerősödésével az ágpereszlenek megmaradjanak. Szép fenyveseket csakis sűrű ültetéssel lehet elérni. Akkor szép, egyenes, síma törzseket kapunk, ellenkező esetben ágas-bogas, teljesen értéktelen törzseket.

T. szaktársam az Alföld egy igen értékes fájáról, az

égerről egyáltalában nem emlékezett meg, pedig az az Alföld laposabb, nedvesebb részein igen szépen fejlődik. Szép, értékes törzseket alkot, melyek különösen hidlásokra és vízepítésre elsőrendűek. Hogy a bükk beválna-e a homokon, arra nézve nincsenek adataim. Keeskemét város tiszamenti erdejében láttam nagy gonddal ápolt bükköt, melyet odatelepítettek, de az prima talajon van és kötve hiszem, hogy a száraz Alföldön remény lehetne az eredményes bükktelepítésre.

A szikek erdősítése probléma. A szilk úgyszólván lépésről lépésre változik és pozitív adataink még nincsenek. Fel-tétlenül valóság azonban, hogy csak a talaj lazításával érhe-tünk el eredményeket.

A sziket tartalmazó zsombékok erdősítésére eredményes kísérleteket láthatunk a gróf Zselénszky-féle encsencsi és nyírvasvári erdőbirtokon, ahol azok még az én útmutatásaim alapján történtek.

Matusovits Péter.

Megjegyzések az Alföld erdősítéséhez

Lapunk legutóbbi számában az Alföld erdősítéséről Béký Alberttől — akinek szaktudása és szolgálati évei foly-tán valamelyik erdőigazgatóság vezetőjének kellett volna lenni — megjelent értékes cikk egyes részeire óhajtók sok évi tapasztalataim alapján megjegyzést tenni. Bár tu-dom, hogy a Csonka-Magyarország ujjaépítése az azért vérző generáció joga; de sajnos, annyi a teendő, hogy ki-vénült maradisággal vádolt szaktársak legesekélyebb mun-kája is hozhat egy téglát az épülethez.

Az akác telepítésének korlátozását magam is szüksé-gesnek vélem; s mást, azt hiszem, nem akart elérni egy szak-emberünk sem. A békésmegyei kötött talajok legnagyobb részén bűnnek tartom különösen a nagyobb akácerdők te-

lepítését. Felfogásom helyességéről több birtokost meggyőztem a helyszínén a fiatal és öreg akácállományok növekedésének utóbbiak rovására megnyilvánult tényével.

A talajnak az akác által való kihasználására vonatkozó állításait mindenben aláírom. Hogy csak a saját testének felépítéséhez szükséges tápanyagokat használja ki, ellenben mezőgazdasági vetemények részére tápanyagokat halmoz fel, e lapok hasábjain már régebben és többször megírtam.

Azt hiszem, nem csalódom, ha a talaj akác által való kiélésének okát, a többi fanemekhez mértén szokatlan nagymennyiségű hamu vagyis ásványanyag felhalmozásában vélem feltalálni.

Ugyanis *Vadas* „Az akác monografiája“ című könyve szerint egy tömörköbméter akácban találtatott 11.283 gr. hamu, kőrisnél 2.713 gr., második adat szerint akácban 12.301 gr., kőrisnél 4.883 gr., harmadik esetben akácban 15.009 gr., kőrisnél 7.713 gr., vagyis első esetben a kőris hamutartalma az akáchoz viszonyítva csak 25.1 százalék, a második esetben 39.7 százalék, a harmadik esetben 51.4 százalék volt.

Tudjuk, hogy az akác levélzete a farészhez viszonyítva legkevesebb az összes fanemek között, viszont a levél hamutartalma aránylag legkisebb. Tehát az akác amellett, hogy legtöbb hamuanyagot von el a talajtól, legkevesebbet ad vissza.

Béky is elismeri, hogy az akácnak igen sok tápanyagra van szüksége, mit az előbb felsorolt hamuadatok kétségen kívül igazolnak; és mégis a most már nagyobb erdősítések-nél meglehetősen általánosított k.-holdankinti 1439, illetve 1918 drb esemete helyett 4000 darabnak ültetését javasolja, a mielőbbi záródás, illetve a fű növéseinek megakadályozása céljából.

Ezelőtt 40 évvel 2558 drb k.-holdankinti esemete elültetésével telepítették a Szeged és vidéke közötti homoki erdőket. A múlt század legelején foganatosított erdősítések-nél a négyzetes hálózat egyöles volt.

A szakemberek azonban rájöttek arra, hogy a nagyobb részben tápanyagokban igen szegény homok nem bír elartani annyi csemetét s felsőbb helyről 1918, később 1439 drb csemetének kiültetése rendeltetett el.

Tapasztalati tényekkel tudom igazolni, hogy a *Festuca vaginata* és a *Poa angustifoliának* megfelelő talajrészleteken, akármilyen sűrűn ültessük az akáccsemetét, ezen füvek előbb-utóbb megtelepülnek s az akác növekedését megakasztják; sőt a sarjakról való felujulás is hézagos leend. Ellenben a termési táblák II-ik és III-ik termőhelyi jóságának megfelelő talajrészleteken (első termőhely alig van a homokon s II-ik is csak nagyon szórványosan) 1439 drb csemete kiültetése mellett, vagyis 2 méter sor- és csemetetávolság mellett sem fog fű nőni az akácállomány alatt, csak *Anthriscus trichosperma* zárt állományban s ritkásan *Solanum Dulcamara*; de az egyik sem hátrányos az akác tenyészetére.

Ennek oka a talaj szerkezetén kívül az erőteljesebb korona, a levelek nagyobb mennyisége s azoknak nagyobb felülete.

Nem a fák száma, hanem az egyedek koronafejlődése, illetve az ezzel szoros kapcsolatban levő levélmennyiségtől függ a beárnyékolás.

Az előbb említett *Festucás* terület gyengébb minőségű lévén — s ebből van legtöbb a Tisza-Duna közötti homokterületeken — satnyább koronát képez, kevesebb számú és kisebb leveleket hoz s így a beárnyékolóképesség is igen kicsi.

A beárnyékolást a csemeték számának fokozásával nem tudjuk annyira emelni, hogy a fű meg ne telepedjen, ellenben az egyedek növése sokkal satnyább lesz.

A talajbeárnyékolásra igen hátrányos az akácnak az a tulajdonsága, hogy épp azon órákban, midőn a napsugarak majdnem függőlegesen vagy egészen függőlegesen esnek a talajra, a levelek nyugalmi állapota folytán a beárnyékolás kisebbedik.

Az az ellenvetés, hogy a csemete korának haladásával módomban áll az előnyös ritkítás, csak részben állja meg a helyét; mert azt elérhetem, hogy a korona fejlődéséhez helyet adjak, de a ritkulás után újból elő-előtörő sarjak a korona-képzéshez szükséges tápanyagot elharácsolják a meghagyott egyedektől.

Az akácerdősítés beállítását a mezőgazdasági forgóba talajjavítás szempontjából meggondolandónak tartom azon okból, hogy a leggondosabb és költséges irtás mellett is a sarjak több éven át olyan mennyiségben lépnek fel, hogy a mezőgazdasági művelés elé nehézségeket gördítenek.

Ujabban a feketefenyőnél is az eddig bevált 2 méter sor 1.5 m. csemetetáv melletti kötelék helyett 1.5 m. sor és 75 cm. kötelékben ültetik a fenyőket, vagyis 1918 drb csemete helyett 5115 darabot ültetnek ki a talaj beárnyékolása céljából.

Addig, míg jobban volt tehetségünk, megelégedtünk az olcsóbb és az adott viszonyok mellett mégis legjobban megfelelő erdősítéssel; most, midőn minden fillért meg kell nézni, majdnem háromszorosra emelik fel a kiadásokat.

Az a baj, hogy az első sikereken felbuzdulva, most már az Alföldön akarnak olyan fenyőerdőket nevelni s olyan humus képződést elérni, mint a hegyvidéken. Ennek elengedhetetlen feltétele azonban a klíma, nem áll rendelkezésünkre, sem a hegyvidéki talaj. Így a sűrű ültetésnek csak a hátrányai érvényesülnek.

Ugyanis a sűrűbb állásban majdnem elmaradhatatlan a *Lophodermium pinastri* évenkénti fellépése, miáltal az árnyéket szolgáltató tűknek csak 50%-a marad gallyon, úgy hogy a nagyobb árnyékolást a sűrű ültetést felnyurguló egyedei sem nyújtanak, mint a ritkább állásban levő erősebb koronát fejlesztő s kevésbé gombás állományok.

Ha még figyelembe vesszük a nagyobb kötelékben ültetett fenyőállományok sokkal nagyobb fatömeg gyarapodását, határozottan károsnak találom az előbb említett túlsűrű állást.*

* Reméljük, hogy az itt mutatkozó ellentétes vélemények tisztázására még alkalmat adhatunk. Szerk.

Az oldalgallyak a sűrű állás mellett sem hullanak le, mert ehhez az alföldi száraz klimánál, sokkal nedvesebb szükséges.

Egyébként a gallyak eltávolítását 6.5 m. magasságig mesterséges úton, a Szegeden dívó 4.5—5 m. hosszú nyelű kasza-fűrészsel minden költség nélkül foganatosíthatjuk; úgy, hogy 6.5 m. magas ágtalan törzset nevelhetünk, ami homokon kifogástalan eredménynek mondható.

Ne akarjuk a lehetetlent, elégedjünk meg a lehetséges jóval s ne pocsékoljunk el sok időt és tőkét az elérhetetlen kitünőért.

A kanadai nyárfára vonatkozólag megjegyzem, hogy annak kitünő növése, kiváló alkalmazhatóságának tudata, az Alföldön igen régi időre nyúlik vissza. Már a mult század elején és a 70-es években igen sok kanadai nyárfát kiültettek a szegedi homokra. Magam is 1886-tól kezdve mintegy 15 évig igen sokat elültettem; azonban igen csekély része fejlődött hasznofává, mert olyan nagy igényekkel lép fel a talaj iránt, amelyet homokon csak alig 3—4%-nyi mennyiségben találunk meg: a többi talajon csak vegetál, 15—20 éves korban csúcsszáradás folytán elpusztul.

Kiss Ferenc és Róth Gyulától írt „*Mikép telepítsünk erdőt az Alföldön*“ című műben — mely a sok elrendelt változtatás folytán a mai napig sem jelenhetett meg s talán most már nem is lát napvilágot, úgy jár, mint a sok baba között elveszett gyerek — a kanadai nyárfát következőleg méltatja:

Kanadai nyár (*Populus canadensis* Desf) erőteljes homokon s fenékvízmentes jobb kötött talajokon elsőrendű fává nő. Magas kort nem ér el, 100 év után csúcsszáradásnak indul. Ágtiszta, hosszú, hengerded szép törzset alkot. Fája használhatóságára nézve a nyárfajok között a legelső helyre tehető. Épületefára, deszkának s szádfalak építésénél padlóknak igen jól használható fel; a cigányok teknőcsinálásra, lőszerezettel keresik. Ágtisztaságánál fogva igen jól hasadván, rövidebb kerítéslécek házilagos készítésére tanyai gazdák a rönköket igen jól megfizetik. Ültetése homokon korlátolt, mert csak erőteljes talajokon érdemes megtelepíteni, hol a kocsányos tölgy is jól díszlik. Soványabb homoktalajon igen gyengén nő és a 15—20 éves fa is alig szolgáltat elég vastagmértű fedélfát; s már ezek is csúcsszárazak.

Kötött talajon, legelőkön, csoportokban, csatornák mentén vagy árokpartokon való telepítése előbbi előnyei s igen nagy fatömegénél fogva kívánatos; számolni kell azonban azzal, hogy hatalmas koronájával nagyon árnyékol.

Telepítése dugványokról, felújítása tuskósarjakról történik, bár homokon levágott törzsétől 20 m. távolságra is hoz sarjat gyökérsérülés esetén.

Fentiekből önként következik, hogy a fehérnyárfát egyáltalában nem helyettesítheti, mert ez egészen más talajon őshonos, a feketenyárfát is csak igen alárendelt mértékben pótolhatja, mert ezt erőteljesebb talajra régebben sem telepítették.

Az előadottakból azt láthatjuk, hogy az Alföldön az eddigi elterjedése után, zárt erdőképen telepítendő mennyiség nem emeli a jövő fájávé. Még leginkább ártereken kívánatos szaporítása.

Tapasztalati adataim leírásával — melyek főleg Szeged és vidékének megfelelő talaj- és klimaviszonyokra vonatkoznak — nem akarom Béky Albert körültekintő, alapos szak tudását kisebbiteni, csak a köznek akarok szolgálni.

A fehérfűz telepítésére vonatkozólag szabadjon ismét régi megfigyelésemre hivatkoznom. Szegeden a múlt század elején megindult *nagyarányú* homoki erdősítéseknel volt olyan év, amidőn a területek 23%-át ültették be fehérfűz dugványokkal. Arra vonatkozólag, hogy a fűzdugványok szépen fejlődtek, van adat, arra azonban, hogy a vágható korban minő fatömeget szolgáltatottak, nem találtam feljegyzést.

Azt azonban konstatáltam, hogy a II-ik vágásforgó végén a fehérfűz teljesen eltűnt a homokterületekről; hogy a rossz sarjadzás vagy a sarjak legeltetése folytán pusztult ki a fehérfűz, megállapítani nem lehetett. Az sincs kizárva, hogy részben nem megfelelő talajra ültették, mert a homokon található nedves talajrészletek fehérfűz telepítésre teljesen alkalmatlanok.

Miután a fatömeg növekedése elég jó, másrészt fája kapanyeleknek és járomfejeknek igen keresett lévén, az Alföld fásításánál figyelembe vehető.

A szikesek befásítására tapasztalati adatok alapján, még alig tudunk biztos sikert ígérő fanemeket ajánlani. Mert abból, hogy valahol szikesnek talált területen egy-egy vegetáló, közepesen vagy jól növé fát látunk, nem következik, hogy azzal a fanemmel a szikes területen zártállományú erdőt nevelhetünk.

Eddig kimondott nagyon szikes területen nagyobb méretű s koros fát csak vadkörteét találtam. De sehol sem láttam zárt vagy ritka állományú vadkörteerdőt negyedholdat sem; csak igen gyéren, zárlatban alig kifejezhető egyedeket.

A 100 éves anyafa mellett miért nincs 10—30—40 éves egyed, valószínűleg azért, mert a szikes területek is lépten nyomon változó tulajdonsága az üres területeken olyan, amely fatenyészetre kevésbé alkalmas. Csak ha ilyen területet rendszeresen beültetünk körtefával, tudhatjuk meg a talaj viselkedését a fával szemben.

Hogy jobb szikes területeken egyes szigetcskéken igényesebb s mélyebb gyökeret verő növények települnek meg, galagonya- és kökénycsoportok tarkítják a területet s egyes tölgyek magaslanak ki; ugyancsak a talaj változatosságát jelzik, de semmi esetre sem azt, hogy az egész szikes területen megtelepíthető a tölgy.

Nézetem szerint még ma igen messze vagyunk attól, hogy kimondott szikes területeken sikeresen telepíthessünk erdőt, mely növekedését magasabb korig megtartaná.

Ha azonban az említett igényesebb növényekkel fedett, galagonya- és kökénycserjékkel benőtt szigetcskéket meghódítjuk az erdő részére, igen sokat végeztünk; mert a csoportoknak a szomszédos szikesebb területekre gyakorolt előnyös hatása újabb térhódítás munkáját végzi.

Szeged, 1926. évi március hó 22-én.

Nyugdíjas.

A Duna—Tisza-közi Mezőgazdasági Kamarának az alföldi erdőtelepítés ügyében a földművelés-ügyi miniszterhez intézett felterjesztése

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

A Duna-Tisza-közi Mezőgazdasági Kamara, mint főleg alföldi kamara, fennállása óta állandó figyelemmel kíséri az alföldi erdőtelepítésre vonatkozó munkálatokat, miután meggyőződése, hogy ez a munka szervesen beletartozik a Mezőgazdasági Kamara munkájába, mivel ma el sem lehet képzelni az Alföldön más erdősítési programot, mint mezőgazdasági erdészetet. Eppen azért Kamaránk a legnagyobb örömmel üdvözölte az alföldi fásítás biztosítása érdekében hozott 1923. évi XIX. t.-c.-et.

A törvényben tervezett munka azonban sokáig nem indulhatott meg, miután késett annak végrehajtási utasítása. Várva vártuk e végrehajtási utasítás megjelenését abban a reményben, hogy azzal megindulhat az alföldi erdőtelepítési munka, miután meg voltunk győződve, hogy a végrehajtási utasítást az Alföldet és az alföldi népet ismerő egyének készítik, amelyben az alföldi nép igényei és érdekei is szem előtt fognak tartatni.

Kamaránk előtt mindig az a nagy cél lebegett, hogy az Alföld fátlan vidékeit befásítani törvénnyel és rendeletekkel nem lehet. Itt ezt megelőzőleg egy hatalmas, nagy tanító munkának kell megindulni, amelynek célja a fákat és a fásítást megkedveltetni, annak a használati szükségességét az alföldi gazdaközönsséggel megismertetni, úgy, hogy önként, saját érdekében a fa iránti szeretetből végezze birtokán a fásítást, erdősítést.

Sajnos, az 1925. évi 7444/I. A. 3. F. M. számú végrehajtási utasítás nem felelt meg e várákozásnak. Miután azonban e végrehajtási utasításban a kamaráknak is bizonyos szerep jut s miután kamaránk elsőrendű feladatának tekinti az Alföld fásításának a lakosság különösebb megterhelése nélkül való

keresztülvitelét, azzal a tiszteletteljes kéréssel van szerencsénk Nagyméltóságodhoz fordulni, méltóztassék alábbi indokaink figyelembevételével a kiadott végrehajtási utasítást megváltoztatni s akár új rendelettel, akár e rendelet pótlásával olyan intézkedéseket tenni, amelyek tényleg alkalmasak arra, hogy az alföldi erdőtelepítés és fásítás meginduljon s a gazdaság minden zaklatástól menten, önként, szívesen, szeretettel foglalkozzék vele.

Mielőtt a végrehajtási utasítás taglalásába fognánk, legyen szabad megemlíteni, hogy az Alföld fásítás szempontjából — talajösszetételére tekintettel, — homokos és televényes, vagy agyagos részre oszlik, amely részek érdeke fásítás szempontjából sok esetben egymással homlokegyenest ellenkező. Míg pl. a homokos vidékeknek nagy előnyére szolgál s így könnyűszerrel keresztül is vihető a sorfásítás, addig a televényes Alföldön a sorfásítás részben a területek beárnyékolása folytán nem gazdaságos, részben pedig a dűlőutakat igen sok helyen teljesen járhatatlannokká tesz, úgyhogy a sorfásítás kötelezővé tétele esetleg a lakosság kedvét venné el a fásítástól.

A törvény 2. §-ának 2. bekezdése megengedi, hogy a sorfásítás helyett erdőfoltot is létesíthet a gazda, de a végrehajtási utasítás 17. §-ának 4. pontja szerint a kijelölési hely tárgyalásánál kell a javaslatot megtenni, amelyet a 23. § 3. pontja szerint a minisztérium vagy jóvá s így rendkívül hosszadalmas. Ez azáltal volna áthidalható, ha a minisztérium a 17. §-ban lefektetett jogát átruházná az erdőhivatal vezetőjére, vagy az erdőfelügyelőre és a mezőgazdasági kamarákra, melyek alkalmasak volnának annak elbírálására, hogy kinek engedjék meg a sorfásítás helyett a csoportos fásítás.

Általában már itt legyen szabad Nagyméltóságodnak felhívni a figyelmét arra, hogy a törvényben kontemplált cél sokkal jobban elérhető volna, ha a mezőgazdasági kamaráknak több befolyás biztosíthatnák a végrehajtás során. Ezáltal kiküszöbölhető volna a bürokratizmus, amely ma túlteng a végrehajtási utasításban, másrészt olyan szerv végezné e munka jelentős részét, amely a gazdaságossággal szoros összeköttetés-

ben áll s nemcsak a viszonyokat ismeri, hanem az emberekkel is személyes összeköttetést tart fenn, ami egy ilyen nagy cél megvalósításánál feltétlenül irányadó szempont.

Ezzel kiküszöbölhető volna a végrehajtási utasításban lefektetett sok bürokratizmus, sok tárgyalás és kiszállás, amelyet az állam sem emberekkel, sem anyagiakkal nem győz és amelyek folytán az egész szép terv, eszme únotta, kellemetlenné, esetleg gyűlöltté lesz.

A végrehajtási utasítás intézkedik a területek összeírásáról (1. §), a helyszíni ideiglenes kijelöléséről (2. §), a kijelölt területek határainak ideiglenes határjelekkel való biztosításáról és azoknak megőrzés végett való átadásáról (3. §), ami keresztülvihetetlen már csak azért is, mert a kijelölés és a kijelölési terv jóváhagyása között esetleg elmúló 2—3 évig a tanyákon ez ideiglenes határjelek megőrzése elképzelhetetlen: ez nem az Alföldre való.

A 17. § kijelölési terv hosszadalmas tárgyalásáról intézkedik. A 18. § a tervnek az igazgatósághoz leendő felterjesztéséről szól, amely, ha esetleg nem fogadja azt el, átdolgozás végett visszaküldi az erdőhivatalhoz. Ha elfogadja, a 21. § alapján elküldi a mezőgazdasági kamarának, mely ha az ellen kifogást emel, újra kell kezdeni az egészet. A 22. § alapján a terv az erdőigazgatóságtól a földművelésügyi minisztériumhoz terjesztendő fel jóváhagyás végett, amely, ha nem hagyja jóvá, visszaküldi és kezdődik előlről ismét az egész eljárás. A 23. § a miniszteri jóváhagyásról, a 24. § a birtokosoknak a jóváhagyásról leendő értesítéséről, a 25. § a határok állandó megjelöléséről, a 34. és 40. § az erdősítések és fásítások sorrendjéről, az erdősítés és gazdasági fásítások terveiről, azok elkészítéséről, a gazdasági fásítások használati terveiről intézkedik. A 48. § a földadómentességről szól, amely a pénzügyi tisztviselők kiszállásával van kapcsolatban, a 49. § a földadómentesség megszüntetéséről és végül az 52. és 53. §-ok az erdősítések és a gazdasági fásítások törzskönyvezéséről.

Mint a fentiekből látható, ez az eljárás oly hosszadalmas s míg minden fórumon keresztül megy, oly hosszú évek telnek el, hogy kívárni is alig lehet. E bürokratikus eljárások a legsebbebb terveket is halomra döntik. Minekünk meggyőződésünk,

hogy ha ez a végrehajtási utasítás nem egyszerűsítettetik, az Alföldön a fásítás helyett aktagyártás fog megindulni, amely elveszi kedvét a legjobb szándékú embereknek is.

Ulyen intézkedésektől termelő munkát várni nem lehet. A facsemetét aztán még nem elég csak elültetni, azt gondozni, ápolni és szeretni is kell, hogy felserdüljön.

A törvényben külön említettetik az erdő s a gazdasági fásítás. Az azonban már nem tűnik ki, hogy az Alföldön milyen nagyságú területen kezdődik az erdő és mi képez csak gazdasági fásítást. A mi véleményünk szerint az egész 1923. évi XIX. t.-c. 1. §-ában leírt területeken már eddig telepített és ezután telepítendő erdők és fásítások mind a mezőgazdaság érdekében kell, hogy létesíttessenek, miután a mezőgazdasági termelés figyelembevételével történtek azok, mert ez erdők ültetésénél és kezelésénél a mezőgazdasági szempontokat figyelmen kívül hagyni nem lehet.

Már a végrehajtási utasítás kimondja, hogy (48. §) a földadómentesség a fasorokra és a gazdasági fásításokra nem vonatkozik, azonban rá kell mutatnunk épp a gazdaközönség érdekében arra, hogy amikor a birtokos területének egy részét a mezőgazdasági művelés alól elvonja és befásítja, úgy nemcsak közvetlen a mezőgazdasági termények kevesebbedése által csökkent a jövedelme, hanem a csemeték ára, az ültetés költségei is tetemes kiadást rónak rá, úgyhogy ideiglenes földadómentességre éppen úgy, vagy talán még jobban ráeszo-
rul, mint az olyan birtokos, aki mezőgazdasági növények termesztésére nem alkalmas területét fásítja be.

Tisztelettel van szerencsénk tehát Nagyméltóságodat arra kérni, hogy a földadó ideiglenes mentessége a sor- és gyümölcsfákkal való fásításokon kívül minden csoportos vagy gazdasági fásításra is kiterjesztessék.

Legyen szabad itt még megemlíteniünk azt, hogy a végrehajtási utasítás 48. §-ának 7. pontja szerint a földadómentesség megadásának feltétele pénzügyi tisztviselők helyszíni kiszállásához van kötve. Ez az intézkedés az eljárást lassítja és az államra tetemes költséget ró. Míg megállapítható, hogy a kijelölést végző erdőhivatali erdőmérnök és a mezőgazdasági

kamara kiküldötte együttesen, de külön is jobban meg tudná állapítani a befásítandó területek költségösszegét s azt, hogy a befásítás után a terület hány évig nem jövedelmez, vagyis hány évi adómentességre volna szükség, mint egy, a gazdasági ügyekhez nem igen értő pénzügyi tisztviselő. A kijelölésnél mindjárt el lehetne dönteni — mely esetben felesleges is volna az újabb kiszállás, — hogy melyik birtokos mennyi terület után részesíttessék adómentességben, hogy az illető terület meddig nem hoz jövedelmet, vagyis, hogy az adómentesség mettől meddig tartson. Ez legrövidebben és legegyszerűbben úgy volna megoldható, ha az erdőhivatal vezetője mindjárt a kijelölés után bejelentené azt a pénzügyigazgatóságnak.

Az üzemterv kötelezővé tétele csak bizonyos nagyságú erdősített területre volna kimondandó. Hogy mekkora lenne ez a terület, azt egy bizottság volna hivatva eldönteni, amelyben az állami erdészeti megbízottján kívül helyet kellene foglalnia az Országos Erdészeti Egyesület, az Országos Mezőgazdasági Kamara, továbbá a Duna-Tisza-közi és Tiszántúli Mezőgazdasági Kamarák megbízottainak.

Minden más, e bizottság által megállapított területre üzemterv lenne készítendő, de nagyon egyszerű, hogy abban a gazdaközönség magát jól kiismerhesse. Az ilyen egyszerű üzemtervet a kijelöléssel egyszerre kellene megcsinálni és ha a birtokos és a jelenlevő kamarai megbízott az ott összeállított feltételeket elfogadja, úgy az az üzemterv mindjárt ott, a helyszínen jóváhagyottnak is volna tekintendő.

Szükséges volna, hogy minden erdősítendő terület tulajdonosa egy kis útmutató füzetet kapna, amelyből megtanulhatná az erdősítést, az erdőápolást, az erdőkezelést, úgyhogy a gazda abból az összes tennivalókat megismerje. Ugyanebben kellene figyelmeztetni a gazdaközönséget, hogy a birtokára kirótt erdőfolt állandóan mint erdő tartandó fenn s ha azt kívágná, azonnal köteles újra erdősíteni.

Az állami ellenőrzésnek erre kellene szorítkozni, vagyis, hogy az összes törzskönyvezett területek, melyek nem kezeltetnek rendszeres erdőgazdasági üzemtervvel, állandóan befásítva legyenek.

A sorfásítás sem a meglevő, sem pedig az ezután létesíten-

dőt nem kellene sem törzskönyvezni, sem pedig üzemterv szerint kezelni, mert annak ellenőrzése óriási apparátust tételezne fel. Ellenben általánosítani kellene a törvény ama engedvényét, hogy minden birtokos területének 2 százalékát tartozik csoportosan befásítani és azt törzskönyveztetni. És ha a kiterjedése olyan, hogy üzemterv nélkül kezelhető, úgy akként, ellenkező esetben pedig nagyon egyszerű üzemterv szerint kellene kezelni.

Elő volna írandó az is, illetve nem kellene akadályt gördíteni azon birtokos óhajának, aki 2 százalék gazdasági fásítás helyett egy nagyobb százalékban a kamara felügyelete mellett gyümölcsöst kíván létesíteni. Erre a 41. § 2. pontja lehetőséget is nyújt. Ez esetben az illető a gazdasági fásítás alól mentesítenék és gyümölcsös törzskönyveztetnék, mely a mezőgazdasági kamara felügyelete alá volna helyezendő.

Természetesen ebben az esetben az állami csemetekertek faféleségei is kibővíttetnének gyümölcsfacsemeték nevelésével is. A községi faiskolák teljesen tönkrementek, visszaállításuk a szakszerű felügyelet hiánya és költségfedezet nemléte miatt majdnem lehetetlen, a fentiek szerint az állami csemetekertekben nevelt gyümölcsfacsemeték pótolnák ezeket, ahonnan egész olcsó áron lehetne az erdőszet apparátusával a gazdaközönséget gyümölcsfacsemetékkel ellátni.

Ennek az intézkedésnek még egy más nagy jelentősége is volna, az t. i., hogy minden csemetekertben csak az illető vidékre legjobban bevált és odaillő gyümölcsfajták természetnek, úgyhogy az Alföld mai gyümölskultúrája a lehetetlen kapkodás és rendszertelenségből rövid idő alatt nagyon egészséges, célszerű és gazdasági átalakulást érne el.

Ezzel kapcsolatban vagyunk bátrak megemlíteni azt is, hogy az ügy sikere érdekében, de ezenkívül a mezőgazdasági kamaráknak az akcióban leendő részvétele szempontjából is nagyon kívánatos volna, ha az egyes illetékes erdőfelügyelőségek minden szezón előtt közölnék az illetékes mezőgazdasági kamarákkal, hogy milyenféle csemetékből mennyi áll rendelkezésre és hogy az igénylések a mezőgazdasági kamaráknak volnának beadandók, amely a gazdaközönséget ismeri s meg tudná

állapítani az igényjogosultságot és tudná ellenőrizni az egész tevékenységet.

Sőt az ügy érdekében álló volna az is, ha esetleg a kamara útján kért csemetéket bizonyos százalékkal olcsóbban kapnák a gazdák, ami azért volna jó, mivel a kamara a nyújtandó kedvezmények nagyságát jobban tudja mérlegelni, de ezenkívül az is népszerűsítene a gazdák előtt a kamarát, ami szintén nagy jelentőségű.

Nem helyeselhetjük azt az elvet sem, hogy az alföldi nagybirtokosoknak nem adnak csemetéket az állami csemetekertekből azzal, hogy termesszenek maguk. Pedig, ha az Alföldet be akarjuk fásítani, akkor mindenkinek hozzáférhetővé kell tenni a csemetéket, mert nem lehet kívánni, hogy a külön szakismeretet igénylő csemetenevelést a birtokosok maguk végezzék.

A törvény 2. §-a a végrehajtási utasítás 6. §-a értelmében össze kell írni a szíkes területeket is. Az összeírás nagyon helyes, már ez legtöbb helyen térképfelvételekkel megtörtént. Addig azonban, amíg nincs olyan fafaj, amely a szíkes területeken gazdaságosan termeszthető, a szíkesek kötelező befásításától el kellene tekinteni, mert a sikertelen erdősítések és fásítások a gazdaközönség kedvét az egyébként kívánatos és hasznos munkától elvonnák. Ha azonban valamelyik gazda saját birtokán kísérleteket óhajt végezni a szíkesek befásításával, annak ingyen csemete volna rendelkezésre bocsájtandó.

Sem a törvény, sem pedig a végrehajtási utasítás nem intézkedik a befásítandó területek egész kiterjedésének állandó fenntartásáról, mikor kimondja, hogy csak az 50, illetve 20 kat. hold után fásítandók a területek. Ha tehát egy 50, illetve 20 kat. holdas birtok megosztódik, a fásítási kötelezettség alapja és vele együtt a fásítás is megszűnik, minek folytán a fásított területek évről-évre csökkennének. Ennek megakadályozása pedig fontos feladat. Az 1926. évi január hó 1-én fennálló állapotot kellene alapul venni s az akkori tulajdonos birtokában levő birtok nagysága után állapíttatnék meg a befásítandó terület nagysága, mely ha megosztódik, az egyik köteleztetnék a fásított terület fenntartására, a többi pedig részarányosan szintén fásításra köteleztetnék. Ez eljárás mellett nem

volna szükség a törvény 3. §-ában biztosított területek igénybevételére.

Hogy a kamarának ez az álláspontja, amely a fentiekben nyer kifejezést, nem egyedülálló, hivatkozunk az Erdészeti Lapok 1925. évi november hó 15-iki számára, melyben a végrehajtási utasítás bírálata kapcsán ekkíró a mienkkel hasonló következtetésekre jut.

Mindezeket azért voltunk bátrak Nagyméltóságod nagybecsű figyelmébe ajánlani, mert meggyőződésünk, hogy a Nagyméltóságod által oly bölcsen elgondolt nagyjelentőségű terv, az Alföld befásítása csakis az általunk előírt formában valósítható meg.

Tisztelettel kérjük azért Nagyméltóságodat, méltóztassék e javaslatunkat megfontolás tárgyává tenni és a már kiadott végrehajtási utasítás javaslatai figyelembevételével átdolgoztatni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk és őszinte nagyrabecsülésünk nyilvánítását.

Dr. Gesztelyi Nagy László s. k.,
igazgató.

Dr. Kiss János s. k.,
alelnök

*

Egyesületünk igazgató-választmánya ezzel az előterjesztéssel még nem foglalkozott, ez azonban nem zárja ki, hogy néhány megjegyzéssel ne kísérjem ezt a felterjesztést.

Mint látjuk, a *Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara* is arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy az alföldfásítási törvény és végrehajtási utasítás jelen alakjában a kitűzött közös célunknak *egyáltalában nem felel meg* s így sürgősen pótlásra — véleményem szerint *hasonlóan a többi új erdészeti törvényalkotásokhoz, — teljesen új átdolgozásra, sürgős revízióra szorul.*

A felterjesztésnek erdészeti szempontból való érdemi méltatását annál is inkább mellőzhetem, mert erről a kérdéstől már a múlt évi novemberi lapszámukban kimerítően megemlékeztem és mert a leglényegesebb kérdésekben teljesen egy nyomon járunk.

Némileg homályos előttem a felterjesztésnek az a pontja,

amely a mezőgazdasági kamara részére a végrehajtás során több befolyás biztosítását óhajtja, aminek révén az amúgy is túltengő bürokrácia kiküszöbölését reméli. A törvény a mezőgazdasági kamara részére csupán véleményező (4. és 6. §) szerepet biztosít, tehát itt nagyobb mértékű befolyás biztosítását csupán törvénymódosítással lehetne elérni; de erre az említett okból szükség nem lehet, mert az intézkedési jog megosztása nem a bürokrácia kiküszöbölését, hanem az amúgy is túltengő bürokrácia fokozását jelenthetné.

Csak egészen röviden kell kitérnem még arra a megjegyzésre, hogy *„az alföldi erdők és fásítások mind a mezőgazdaság érdekében kell, hogy létesíttessenek.”*

Kétségtelen, hogy az esetek jelentékeny részében az alföldi fásítások egyenesen a mezőgazdasági többtermelés céljait szolgálják, mindamellett 10.000 holdszámra találunk az Alföldön mezőgazdasági művelésre nem alkalmas, összefüggő földterületeket, amelyeken okszerűen csakis erdőt nevelhetünk, amely földterületeken az erdőgazdaságnak, mint teljesen önálló gazdasági ágnek öncélúságát elvitatni nem lehet. Egyébként is ma már ott állunk, hogy az erdőgazdaság jövedelmezőség tekintetében nem egy esetben felveszi a versenyt a mezőgazdasággal s ez esetben jobbminőségű talajon is mint egyenrangú tényezők veendőik figyelembe.

Boldogult nagy pénzügyminiszterünk, *Wekerle Sándor* nem egyszer mondta, hogy akárcosa jobban jövedelmez, mint búzaföldje.

Végül azt a javaslatot, hogy a birtokosok a kamara útján olcsóbban jussanak a csemetékhez, még pedig azért, hogy ezáltal a kamara népszerűsége gyarapodjék, megokoltnak nem tarthatjuk, mert hiszen az olcsó csemetét nem a népszerűség elnyeréséért adjuk. De ha már ez is lehetne a főszempont, ilyen rendeletek mellett a népszerűség megvásárlására inkább az erdészeknek lenne szükségük.

Végeredményben teljesen igaza van a kamarának abban, hogy ha az Alföldet be akarjuk fásítani, akkor mindenkinek hozzáférhetővé kell tenni a *csemetéket*, továbbá a fásítást megelőzőleg egy hatalmas nagy tanító munkának kell meg-

indulni, amelynek célja a *fákat és a fásítást megkedveltetni*, annak szükségességét az alföldi gazdaközöniséggel megismertetni.

A mai törvény és rendeletek erre nem alkalmasak.

Czillinger János.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

20.377—1926. I. 2. szám.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

I.

Pályázati hirdetmény erdősítési jutalmakra.

Az Alföld szikes és futóhomokos területein, valamint árterein az 1924. és 1925. évek folyamán sikerrel teljesített közérdekű erdősítések jutalmazására pályázatot hirdetek és ez alkalommal az erdősítéseket végzett birtokosok (bérlok) részére 5 jutalmat bocsátok versenyre és pedig:

1. egy elsőrendű nagy jutalmat,
2. egy másodrendű nagy jutalmat,
3. egy harmadrendű nagy jutalmat,
4. egy elsőrendű elismerő jutalmat,
5. egy másodrendű elismerő jutalmat.

Azonkívül az erdősítési munkálatok vezetőit, akik a jutalmazott erdősítések létesítése körül érdemeket szereztek, a teljesített munka nagysága és sikere arányában elismerő oklevél kíséretében külön pénzjutalomban fogom részesíteni.

A kitűzött erdősítési jutalmakra az érdekelt birtokosok (bérlok) azokkal az erdősítésekkel pályázhatnak, amelyeket a magyar Alföldet magukba foglaló törvényhatóságok és pedig: Békés, Hajdu, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs vármegyékben, Arad, Bácsbodrog, Bereg, Bihar, Borsod, Csanád, Csongrád, Heves, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Szatmár, Torontál, Ung és Zemplén vármegyéknek a magyar Alföldhöz tartozó síkvidékű részeibe bekebelezett szolgabírói járásokban és rendezettanácsú városok határában Baja, Debrecen, Hódmezővásárhely, Kecskemét és Szeged törvényhatósági joggal felruházott városok határában fekvő futóhomokos és szikes területeken vagy ártereken az 1924. és 1925. években állami pénzsegély igénybevétele nélkül saját költségükön létesítettek.

Az 1. alatti jutalomért versenyző erdősítéseknek egy tagban legalább 50 kat. hold,

a 2. alatti jutalomért versenyző erdősítéseknek egy tagban legalább 40 kat. hold,

a 3. alatti jutalomért versenyző erdősítéseknek egy tagban legalább 30 kat. hold,

a 4. alatti jutalomért versenyző erdősítéseknek egy tagban legalább 20 kat. hold,

az 5. alatti jutalomért versenyző erdősítéseknek egy tagban legalább 10 kat. hold kiterjedésűeknek és a talaj minőségének megfelelően választott fajokkal teljesítetteknek kell lenniök.

Pályázó birtokos (bérlő) köteles a versenyre bocsátott erdősítést a jutalom odaítélésének idejéig állandóan gondozni és abban a szükséges pótlásokat foganatosítani.

A feltételeknek megfelelő erdősítésekkel az erdősítést teljesítő erdő- vagy gazdatiszt is pályázhat, de pályázati kérelméhez mellékelnie kell a birtokos írásbeli nyilatkozatát, amelyben az kijelenti, hogy a pályázatban leendő részvételhez hozzájárul.

A versenyre bocsátott erdősítések az 1927. évben fognak a helyszínén megbíráltatni. A jutalmak odaítélésénél az erdősítés sikere és közgazdasági jelentősége, az alkalmazott fajaj megfelelő volta, az erdősítésnél felmerült nehézségek és az erdősítésre fordított költségek fognak irányadóul szolgálni.

A pályázati kérvényt, melyben az erdősítés helyét (község, dűlő, helyrajzi szám), kiterjedését, a beerdősített terület talajának minőségét, az erdősítésre használt fajajokat s azok elegyarányát, az erdősítésre fordított munka- és anyagköltséget és végül a beerdősített területet környező területrészek minőségét és művelési módját pontosan meg kell jelölni, az 1926. évi december hó 15-éig kell az erdősítés helyére illetékes m. kir. erdőigazgatóságnál benyújtani.

Budapest, 1926. évi március havában.

M. kir. földművelésügyi minisztérium.

20.376—1926. I. 2. sz.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

II.

Pályázati hirdetmény kopárfásítási jutalmakra.

Az ország hegy- és dombvidékein elterülő és az 1879. évi XXXI. t.-cikk 165. §-a, továbbá az 1894. évi XII. t.-cikk 13. és 14. §-ainak hatálya alá tartozó kopár és vízmosásos területeken az 1924. és 1925. év folyamán sikerrel teljesített közérdekű erdősítések jutalmazására pályázatot hirdetnek és ez alkalommal az

erdősítéseket végzett birtokosok (bérlok) részére 5 jutalmat bocsátok versenyre és pedig:

1. egy elsőrendű nagy jutalmat,
2. egy másodrendű nagy jutalmat,
3. egy harmadrendű nagy jutalmat,
4. egy elsőrendű elismerő jutalmat,
5. egy másodrendű elismerő jutalmat.

A kitűzött erdősítési jutalmakért az érdekelt birtokosok (bérlok) azokkal az erdősítéseikkel versenyezhetnek, amelyeket az 1879. évi XXXI. t.-cikk 165. §-ában, továbbá az 1894. évi XII. t.-cikk 13. és 14. §-aiban körülírt és az ország hegy- és dombvidékein elterülő kopár és vízmosásos területeken általánoságban véve az állami pénzsegély igénybevétele nélkül fogatosítottak.

Kivételes esetekben versenyre bocsátom azokat az 1924. és 1925. év folyamán végzett erdősítéseket is, amelyeket a birtokos állami segéllyel rendkívül nehéz viszonyok között különös gonddal és a kapott állami segélyt meghaladó költséggel teljesített és azokkal fontos közérdekeket sokszorta nagyobb mértékben elégitett ki, mint amennyire saját érdekeit előmozdította.

Az 1. alatti jutalomért versenyző erdősítéseknek egy tagban legalább 50 kat. hold,

a 2. alatti jutalomért versenyző erdősítéseknek egy tagban legalább 40 kat. hold,

a 3. alatti jutalomért versenyző erdősítéseknek egy tagban legalább 30 kat. hold,

a 4. alatti jutalomért versenyző erdősítéseknek egy tagban legalább 20 kat. hold,

az 5. alatti jutalomért versenyző erdősítéseknek egy tagban legalább 10 kat. hold kiterjedésűeknek és a talaj minőségének megfelelően választott fafajokkal teljesítetteknek kell lenniök.

Pályázó birtokos (bérlo) a versenyre bocsátott erdősítésért jutalomra csak abban az esetben tarthat igényt, ha az erdősítést állandóan gondozta és a szükséges pótlásokat fogatosította.

Önként érthetően tartozik a létrejövő erdőt továbbra is az 1879. évi XXXI. t.-cikk 2., illetve 4. §-ai szerint erdönként fenntartani és kezelni.

A feltételeknek megfelelő erdősítésekkel az erdősítést teljesítő erdő- vagy gazdatiszt, valamint a beerdősített terület bérloje is pályázhat, de pályázati kéréséhez mellékelnie kell a birtokos írásbeli nyilatkozatát, amelyben az kijelenti, hogy a pályázatban leendő részvételhez hozzájárul.

A versenyre bocsátott erdősítések az 1927. évben fognak a helyszínén felülvizsgáltatni. A jutalmak odaítélésénél az erdősítések sikere és közgazdasági jelentősége, az alkalmazott fafaj megfelelő volta, az erdősítésnél felmerült nehézségek és az erdősítésre fordított költségek fognak irányadóul szolgálni.

A pályázati kérvényben az erdősítés helyét (község, dülő, helyrajzi szám), kiterjedését, a beerdősített talaj minőségét, az erdősítésre használt fafajokat s azok elegyarányát, az erdősítésre fordított munka- és anyagköltségeket és végül a beerdősített területet környező területrészek minőségét és művelési módját pontosan meg kell jelölni és a kérvényt 1926. évi dec. hó 15-éig kell az erdősítés helyére illetékes m. kir. erdőigazgatóságnál benyújtani.

Budapest, 1926. évi március havában.

M. kir. földművelésügyi minisztérium.

K Ü L Ö N F É L É K

Halálozás. Kisborosnyói *Tompa* Kálmán ny. m. kir. főerdőtanácsos, földbirtokos, az OEE rendes tagja életének 58. évében 1926 március hó 13-án hosszas betegség után Budapesten elhunyt.

A megboldogult hült tetemét ősi családi fészkébe, a Háromszék vármegyei Kisborosnyó községbe szállították s ott helyezték örök nyugalomra.

Vadas Gyula ny. m. kir. erdőtanácsos, az OEE alapító tagja, 1926 március hó 20-án 78 éves korában Aradon elhunyt.

Paráci *Bécsy* Dezső ny. m. kir. főerdőtanácsos, az OEE alapító tagja, életének 63. évében 1926 április 3-án hosszas szenvedés után Budapesten elhunyt.

A megboldogultat a kerepesi úti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Béke hamvaikra.

Álló fák egyszerű becslési módjai. Az alábbiakban több egyszerű becslési módot ajánlok a t. szaktársaim figyelmébe, melyek segélyével megközelítőleg ugyan, de igen könnyen és gyorsan állapíthatjuk meg az 50 évnél idősebb erdő egyes fáinak 7 cm.-nél vastagabb fatömegét.

Ha az 50 évnél idősebb álló fa 7 cm.-nél vastagabb fatöme-

gét V -vel, mellmagassági átmérőjét d -vel s a fa magasságát l -lel jelöljük, akkor azok segélyével az egyszerű becslési módok képleteit kifejezhetjük.

I. mód:

$$V_I = 10 d^3 *$$

Ez a képlet csak az esetben ad kellő eredményt, ha a fa magassága 25 méter, vagy azt megközelíti.

II. mód:

Arra az esetre, ha a magasság nem 25 méter, vagy azt meg sem közelíti, az alábbi képlet alkalmazandó:

$$V_{II} = 0.4 d^3 l$$

III. mód képlete:

$$V_{III} = \frac{d^2 \frac{\pi}{4} l}{2}$$

Ez utóbbi képletet a hengertábla alkalmazásával használjuk, mely esetben az átmérő és hosszúság alapján a táblából kiolvasott adatnak fele a keresett köbtartalom.

IV. mód képlete:

$$V_{IV} = \frac{(0.7 d)^2 \frac{\pi}{4} l}{4}$$

Ez a mód szintén hengertábla használatával kapcsolatos. Utóbbi képlet azt fejezi ki, hogy a mellmagassági átmérő hét-tized részének mint középátmérőnek és a magasságnak ismerete után a köbtartalom a hengertáblából egyenesen kiolvasható.

V. mód:

A sudarlós vagy hirtelen hegyesedő fáknál (a nyirnél, ritkább esetben más fánemeknél is) a képlet:

$$V_V = \frac{d^3 l}{3}$$

* Lásd *Denzin* képletét.

Az egyes módok indokolása:

50 éven felüli erdeink fáinak 7 cm.-nél vastagabb fatömegére vonatkozó alakszám egy tizedessel kifejezve általán 0.5, kivételes esetekben 0.4.*

Ezen alakszámokkal tehát az 50 évnél idősebb erdők egyes álló fáinak 7 cm.-nél vastagabb részére a *megközelítő köbtartalom* következő képletek által fejezhető ki:

$$V_a = 0.5 d^2 \frac{\pi}{4} l$$

$$V_b = 0.4 d^2 \frac{\pi}{4} l$$

az első az I., II., III. és IV. módnak, míg a második az V. módnak alapja, azért ezeket *a)* és *b)* *alapképleteknek* nevezzük.

Az I., II. és V. sz. képletek akként jöttek létre, hogy az alakszámok $\frac{\pi}{4}$ megközelítő számbeli értékével össze lettek vonva, ekként lett: az *a)* *alapképletből*

$$V_{II} = 0.4 d^2 l$$

mely az esetben, ha $l=25$, következőleg alakul:

$$V_I = 10 d^2$$

a *b)* *alapképlet* pedig a 0.4 és $\frac{\pi}{4}$ szorzatából eredt 0.32 szám könnyebb kezelhetőség kedvéért törtszám alakjában iratott s így alakult ki az V. képlet:

$$V_V = \frac{d^2 l}{3}$$

A V_{II} akként jó létre az *a)* *alapképletből*, ha 0.5 helyett $\frac{1}{2}$ írunk, mikor is

$$V_{III} = \frac{d \frac{\pi}{4} l}{2}$$

Ily alakban előnyösebb, mert könnyebb valamely számot fejben megfelelni, mint 0.5-del megszorozni.

* Lásd az alakszámokat *Bund Károly*: „Táblák álló fák és faállományok fatömegeinek meghatározására“ (*Grundner F. Dr. és Schwappach A. Dr. táblái*) 124. lapon és lásd Prof. Dr. *Schwappach*: „Ertrags-tafeln der wichtigeren Holzarten in tabellarischer und graphischer Form“ Neudam, 1912.

A IV. mód képlete is az $a)$ alapból származik akként, hogy a 0.5 a d -vel van kapcsolatba hozva, ugyanis

$$0.5 d^2 = (\sqrt{0.5} d)^2 = (0.7 d)^2$$

lesz tehát

$$V_{IV} = (0.7 d)^2 \frac{\pi}{4} l$$

A képletek méltatása:

Az I., II. és V. módok képletei akként vannak megalkotva, hogy tábla nélkül minél könnyebb legyen a számítás, míg a III. és IV. mód arra az esetre készült, amikor hengertábla kéznél van. Utóbbi esetekben a megállapítás gyors, annyira, hogy a más (I., II. és V.) módszerek e tekintetben jóval alább állanak.

A III. mód a IV. felett áll, mert bár igaz, hogy a IV. módnál a $0.7 d$ szorzat fejben könnyen kiszámítható, mégis könnyebb a III. mód szerint a tabellában kikeresett számot felezni.

Az I. mód a gyakorlatban eléggé elterjedt alkalmazásánál a fa magasságára figyelemmel nincsenek, ami a pontosságot befolyásolja.

A II. mód gyakorlatba vétele azért is szükséges, hogy a becslőnek kezénél legyen az esetre, ha már az I-sővel nem boldogul.

Az $a)$ képlet egyben a domború kúp képlete is, a $b)$ képlet a domború kúp és egyenes oldalú kúpé között áll. A domború kúpnál a középatmérő egyenlő az alapátmérő 0.7 részével. A IV. módnál ily középatméről van szó.

Annak illusztrálására, hogy a különböző alakú I., II., III. és IV. képletek közel egyenlő eredményt adnak, vegyünk fel egy példát:

Legyen $d = 35$ cm., $l = 25$ méter, akkor:

$$V_I = 10 \times 35^2 = 1.225 m^3$$

$$V_{II} = 0.4 \times 35^2 \times 25 = 1.225 m^3$$

$$V_{III} = \frac{2.405}{2} 1.202 m^3$$

$$V_{IV} = 1.227 m^3$$

Egyébként, ami a megközelítő pontosságot illeti, elegendő az egy tizedesig való meghatározás, vagyis fennforgó esetben a köbtartalom $1.2 m^3$ -ben állapítható meg.

Az I. képlet gyakorlatban van. A többi — jóllehet mindenik egy-egy Columbus tojása — tudomásom szerint nem ismeretes.

Pontosság:

A képletek pontossága — mint többször említettem — megközelítő. Ezen megközelítő pontosság részben onnan van, hogy az alakszámok, melyek segítségével létrejöttek, szintén megközelítő pontosságúak, részben pedig onnan, hogy az egyszerűsítés céljából történt összevonásoknál a tizedeskiegészítések mellett a második tizedes elhagyatott.

A gyakorlati kivitelnél a pontosságot befolyásolja az említettekén kívül az, hogy a törzs mellmagassági átmérője és a hossza elég precizitással lett-e felvéve.

A mellmagassági átmérő pontosan megmérhető, a magasság az ily célra készült magasságmérők valamelyikével a kellő pontossággal szintén megállapítható.

Egyszerűségénél fogva a *Christen*-féle magasságmérőt ajánlani lehet.

Az esetben, ha a pontosság iránt nem nagy a követelményünk, vagy csupán tájékozás céljából kell a fatömeget meghatározni, a zsebben hordozható méterest használhatjuk, úgy az átmérő közvetlen, mint a magasság* közvetett mérésére.

A képletek gyakorlati jelentősége:

A képletek gyakorlati jelentősége abban van, hogy általuk az álló fák fatömegének különben körülményes megállapítása nagyon egyszerűvé válik. Igaz, hogy a pontosság, melyet így érünk el, megközelítő.

A képletek jelentőségét növeli még az is, hogy azok segítségével a vágható korban lévő álló fák szembeesléséhez a gyakorlat könnyen megszerezhető.

K. Bogdán Géza.

Mocsárciprus. (*Taxodium distichum.*) Ennek a ritka fának a magja későn válik csiraképeessé, mintegy 30 éves korában. A kikelt magoncok jól fejlődnek, amint *Lauche* is említi német Dendrológiájában: mocsaras talajon, vagy víz mellett tenyészik jól s oda kell ültetni, mert a vizet jól tűri. A *Taxodium* gyökerei, kivált vizes talajon sajátságosan nőnek, ahol a vízszintesen terjedő gyökerek felett térdformájú, felfelé hajló gyökérsarjak is nőnek. *Mágocsy-Dietz* könyvében írja: „ezek az úgynevezett lélegző gyökerek (pneumatofora), melyek megfelelő nagyságú és szerkezetű nyílásokkal veszik fel a levegőt és parenchimaszövetek segítségével a gyökérzetnek a mocsaras talajba merült részeihez vezetik. Ezek a vizes talajon jól kifejlődött lélegzőgyökerek (Schimper). A *Taxodium* magját mélyfekvésű homokos talajon kell elvetni, levélfölddel beta-

* Lásd *Bund* Károly idézett munkájának XXIV. lap 3. pontját.

karni és tavasszal többször meglocsolni, amíg ki nem kel, de azután a csemetét is locsolni kell. Télre pedig a hideg ellen falevéllal jól betakarni, hogy meg ne fagyjon, mert a kis magoncok a hideg iránt érzékenyek.

A *Taxodium* nagyra nő, pl. a bajor királyi kertben, Schönbürg, Aschaffenburg mellett egy 100 éves példány 15 m. magas és 1 m. magasban 2 m. körméretű; ugyanily mérete van ott egy 100 éves *Liriodendronnak*; egy 50 éves *Gingko* 12 m. magas és 150 cm. körméretű. Prof. dr. Uphof írja Orlando-ban, Floridában „Der Amerikanische Sumpfwald“ cím alatt a Német Dendrologiai Társaság 1923-i évkönyvében: „A Missisipi folyam mellett több ezer négyzetkilométeren van mocsárerdő. Ebből már sokat kivágtak és felhasználtak, de sok van még most is. A washingtoni kormány erdészeti osztálya már intézkedett, hogy elegendőt fentartsanak ezen erdőkből.

A mély mocsarakban óriási *Taxodiumok* vannak s be van igazolva, hogy *Taxodium*-erdők már a jégkorszak előtt is voltak sokkal nagyobb területen, mint ma. A *Taxodium* átlagos életkora 5—700 év, de ösmernek néhányat, melyek 1100 évesek lehetnek. Ezek közt vannak 2.5—4 méter átméretűek s 45—50 méter magasak, de ezek kivételesek, míg átlagos átmérőjük 1—1.7 m. és magasságuk 35—40 m. A nagy öreg fák belseje rendszeren odvas. A térdformájú léggyökerek rendszeren ott fejlődnek, ahol víz borítja a talajt. A mocsaras talajon egy másik érdekes növény, a *Nyssa aquatica* (Marsh) is nagyra nő. A *Taxodiumot* a XVII-ik században vitte először Londonba *Tradescant* s 1710-ben vitték Németországba s 1820-ban ültették a Schwerin melletti Grünhaus Gartenba, víz mellé, melyek 15 m. magasak s 180—250 cm. körméretűek. Fája nagyon becses. (Dr. Fritz Wiese) Ugyanily példányról a „Mitteilungen der deutschen dendrologischen Gesellschaft“ évkönyvében gróf Visart emlékezett meg, aki azt írja, hogy „Belgiumban könnyen meghonosodott ez a festőien szép fa, mely Amerikában nagyra becsült fát termel, melyet sokféle célra tudnak használni“.

Belgiumban minden öregebb parkban látható. Áradványos helyeken és a Schelde folyó partjain vannak példányok 3 méter körzettel és nyárfához hasonló magassággal, e fa a vizek partjain és lapályokon tudja kifejteni jó tulajdonságait, ilyen helyeken mindenütt kellene ültetni. Felemlítem, hogy Münsterben a Schlossgartenben van egy *Taxodium*, mely 96 éves, 24 m. magas, 2.40 m. körmérettel, egy másik pedig 20 m. magas, 3 m. körmérettel. Továbbá Dülmenben a herceg Croy kastélyának parkjában van egy 60 éves, 25 m. magas *Taxodium*. Ezekből látjuk, hogy e becses fát külföldön már felkarolták. Nálunk

Magyarországon ezután kell kellően elterjeszteni és ültetni minden folyónak, de kivált a Dunának és Tiszának árterein. Bizonyára nagy előny lesz, ha az ártereken növény fűz-, nyár- és tölgyfán kívül még fenyőféle (*Taxodium*) is nő; és azoknak, akik ültetik, nemcsak gyönyörűséget nyújt, de idővel jelentékeny hasznot is.

Tiszaigaz, 1926.

Dr. Székely Péter, földbirtokos.

Erdősítési jutalmak kiosztása. A földművelésügyi miniszter az alföldi szikes és futóhomokos területeken, valamint az ártereken az 1922. és 1923. években önként teljesített erdősítésekért jutalmazásra a következő erdőbirtokosokat találta érdemeseknek:

1. Elsőrendű nagy jutalomra gróf Zselénszky Róbertet.
2. Másodrendű nagy jutalomra örgróf Pallavicini Alfonzot.
3. Harmadrendű nagy jutalomra gróf Károlyi Imrét.
4. Elsőrendű elismerő jutalomra Makó rendezett tanácsú

várost.

5. Másodrendű elismerő jutalomra Hevesy testvéreket akik elismerésül művészi értékű festményekben részesültek.

Elismerő oklevelet nyert:

1. K. Mándy Samu jószágigazgatósága és
2. Fülöp Józsiás Szász-Coburg és gothai herceg jószágfelügyelősége.

A miniszter továbbá elismerését fejezte ki sikeres fásításért a makói méhészeti egyesületnek, valamint az erdősítéseknél közreműködőknek és pedig:

Dr. Nikelszky Jenő makói polgármesternek, dr. Molnár Mihály makói városi tanácsnoknak, Balázsovieh Dezső urad. felügyelőnek, Pálffy Tibor urad. főintézőnek, Torbágyi Tibor, Faller András, Acél Károly, Hancz György urad. intézőknek, Pálffy Lajos urad. segédtisztnek, Varasányi-Vedres István urad. erdésznek, Kiss Ferenc nyug. miniszteri tanácsosnak, Ajtay Jenő m. kir. erdőtanácsosnak, Scherg Károly és dr. Luncz Géza m. kir. erdőmérnöknek.

Végül a miniszter a jutalomra érdemesített erdősítéseknek közreműködött nyolc alkalmazottat egyenkint 500.000 korona pénzjutalomban részesítette.

A m. kir. minisztériumnak 1926. évi 1300—M. E. számú rendelete a gömbölyű fa kivételének szabaddá tétele tárgyában. A m. kir. minisztériumnak a vámtarifáról szóló 1924:XXI. t.-c.-nek életbeléptetéséről és az ezzel kapcsolatos intézkedésekről 1924. évi december 12-én 8250—M. E. sz. a. kiadott rendelete 4. §-ában foglalt az a rendelkezés, mely szerint az 1924:XXI. t.-c.-hez mellékelt vámtarifa 195. sz. alá tartozó göm-

bölyű fa (épület- és szerfa, szálfá, rönkfa, bányafa, rúd) az európai erdőgazdaságban termelt fanemekből, telítve is, ideértve a cellulóze fát, csupán külön kiviteli engedély alapján vihető ki, ezennel hatályon kívül helyeztetik, miért is jelen rendelet életbeléptétől kezdve a szóbanforgó árúk külön engedély nélkül vihetők ki.

Jelen rendelet kihirdetése napján lép életbe. (1926. III. 29.)

Pályázati hirdetmény adjunktusi és tanársegédi állásokra.

A m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola a bányaműveléstani tanszéknél üresedésben levő A) csoportbeli VIII. fizetési osztály 3. fokozatába sorozott adjunktusi, továbbá a tüzelés- és anyagvizsgálattani, az építéstani, az ásvány-földtani és a fizika-elektrotechnikai tanszékeknél üresedésben levő A) csoportbeli X. fizetési osztály 3. fokozatába sorozott tanársegédi állásokra pályázatot hirdet.

Az adjunktusi állás az 1925. évi 7000—M. E. számú kormányrendelethez csatolt 2. kimutatásban a VIII. fizetési osztály A) csoportjára, a tanársegédi állások pedig a X. fizetési osztály A) csoportjára megállapított fizetéssel és az állomáshelyre rendszeresített lakáspénzzel vannak egybekötve.

A kérvények a pályázati hirdetménynek a „Budapesti Közlöny”-ben *való harmadszori megjelenésétől számított 14 (tizennégy) napon belül pontos lakcímük feltüntetése* mellett a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminisztériumhoz címezve a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola rektorátusánál Sopronban, a már közszolgálatban állók a szabályszerű szolgálati úton, a közszolgálatban nem állók pedig az illetékes törvényhatóság főispánja (Budapesten főpolgármester) útján adhatják be.

Hibaigazítás. Sajnálattunkra e lapok márciusi füzetébe az alábbi értelemzavaró sajtóhibák esúsztak be:

1. A 102. lapon, felülről az 5. sorban, próbálom helyett *próbáltam* olvasandó.

2. A 104. lapon, alulról a 8. sorban, az ákác és cser közé a *vagy* szócska oda tartozik.

3. A 105. lapon, felülről a 8. sorban, semmiféle helyett *sokféle* olvasandó.

4. A 107. lapon, felülről a 14. sorban, talajt helyett *fafajt* szó a helyes.

5. A 108. lapon, felülről a 7. sorban, gyümölcs helyett *gyümölcsös* a helyes.

6. A 109. lapon, felülről a 19. sorban, takarmányanyagnak helyett *takaróanyag* a helyes.

Megsemmisítés. Közhírré teszem, hogy a Szigetszentmiklósi községi (Pest vm.) születésű Ender Illés részére 1923. évi július hó 7-én Tóvároson 33. szám alatt kiállított erdőgazdasági szakvizsgálatbizonyítványa megsemmisítettén, ahelyett nevezett részére 1926. évi 81. sz. alatt az eredetivel egyenlő értékű hiteles másodlat adatott ki.

Esztergom, 1926. évi március hó 20-án.

A szakiskola igazgatója:

Balás Emil, m. kir. főerdőmérnök.

A vallás- és közokt. miniszter óvintézkedése az erdőégések megakadályozása iránt. A vallás- és közokt. miniszter 20.802—1926. VI. sz. alatt a legnyomatékosabban figyelmébe ajánlta alantas hatóságainak és intézeteinek, a hazai tanárságnak és tanítósnak, hogy az erdők fenntartásához és megóvásához fűződő fontos közérdekre való tekintettel a kiránduló ifjúságra a legszigorúbban ügyeljen, hogy az erdőben vagy közelükben tüzet ne rakjanak, ellenkezőképen ahol elhagyott tűzre akadnak, azt is mindenesetre oltsák el.

Felhívta az intézetek vezetéségeit, hogy a felügyeletük alá tartozó iskolák, intézetek tanárait, tanítóit utasítsák arra is, hogy az ifjúság előtt a fák és erdők közegészségi és közgazdasági fontosságát ismertessék és az ifjúságot buzdítsák arra, hogy az erdők faállományának károsításától ne csak maga tartózkodjék, hanem ismerje hazafias kötelességének azt a lehetőségig mások pusztításától is megoltalmazni.

— Örömmel látjuk az erdőfenntartási érdekek ilyen jóindulatú megvédelmezését célzó rendelet kiadását.

Az első erdőmérnöki bál Kaposváron. Baranya, Somogy, Tolna és Zala vármegyék erdőmérnökeinek f. évi február hó 6-án Kaposváron a Nemzeti Kaszinóban megtartott bálja nagy erkölcsi és anyagi sikerrel folyt le. A bált a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola ifjúságát segítő akció javára rendezték.

Felülfizetések: Báró Inkey József (2 millió K). Debreceni m. kir. erdőigazgatóság tisztikara (800.000 K). Csery Géza erdőmérnök gyűjtése (595.000 K). Festetics Sándor gróf, Inkey Pál báró, Hunyady József gróf, Krivanek Ferenc, Kolozsváry Andor, Wimpfen G. gróf erdőgazdasága (500.000 K). Rimler Pál (300.000 K). Nagypál István, Richter György, Schaab Bálint

(250.000 K). Fuhrmann Antal, özv. Jeszenszky Ferencné, Hohenlohe herceg Somogyszob, Hohoss János, Kendeffy Lajos, Mihálovics Sándor, Pánczél Ottó, Uradalmi Erdőhivatal Nagykánizsa (200.000 K). Dokupil Adolf, Korpátsy Sándor, Szarkásy László (150.000 K). Almássy István, Bárna Andor, Bálványossy László, Becker Róbert, Bencze Pál, Blasek Aladár, Bertalan László, Bogsch Árpád, Chalupeszy Ferenc, Egry Károly, Fás Gyula, Erdős János, Festetich Kálmán gróf, Fischer Ferenc dr., Fontányi János, Fröhlich Gyula, Gumbir József, Grillusz Arthur, Holtz János, Horváth Károly, Hrobács József, Ihrig Vilmos, ifj. Kammerer Ferenc, Kelemen Jenő, Kiss Lajos, Klausberger Károly, Kodolányi Gyula, Konyecsnyi Gyula, Kőrösi János, Kutassy Béla, Lászlóffy Ernő, Lehrmann Béla, Létay Gyula, Magyar János, Matolesy Endre, Mayer Zoltán, Máté Dezső, Mesterházy Jenő, Monspart István, Montenuovo herceg számtartósága, Németholy, Moozs Ferenc, Mérey Andor, Nagy Mihály, Pethő Andor, Pinthoffer Ernő, Pfeifer Gyula, Pöschl Ferenc, Porga Andor, Raskó Henrik, Ruszek Ferenc, Schmidt Ferenc, Schmidt László, Schmilliár Károly, Schvanczer Gusztáv, Seh Jenő, Simon Zsigmond, Somogyi Zoltán, Széchenyi Frigyes gróf uradalma, Somogytárnóca, Széchenyi Emil gróf, Szecskai Dezső, Szőke Győző, Szpiska Mihály, Szporny Gyula, Tomka Kálmán, Tripammer Károly, Ulreich Gyula, Vendel János, Vető Gyula, Vigh József, Zsombory Ignác (100.000 K). Dr. Boda Béla orvos (80.000 K). Lütönszky Ernő (70.000 K). Beivell N., Kristoffek Béla, Nagy Dániel, dr. Vének György (60.000 K). Ajtay Viktor, Bálint Ferenc, Beyer Jenő, Biró Jenő, Boros György, Chabada Géza, Csik Gyula, Csatay Gyula, Konezvald Ferenc, Kósa Gyula, Meyer Gyula, Szeles István, Virág Ferenc (50.000 K). Andaházy Géza, Barrois Andor, Horváth Károly plébános, Igmándy Aladár dr., Illés Imre, Jakap László, Jankovich Iván gróf, Kubica István, Márkus János, Papp Zoltán, de Pottère Gerard, Rubidó-Zichy Iván báró uradalma, Vöresök-pusztá, Széchenyi Domokos gróf, Véssei Mihály (40.000 K). Balthazár N. (20.000 K), valamint többen névtelenül 10.000 és 5000 K.

A tiszta jövedelemből 1,000.000 korona jutott az árvízkárosultak részére, 778.000 korona az Orsz. diáknyomorennyhitő akció javára és végül a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola ifjúságát segítő akció javára 8,000.000 koronát küldtünk el.

Bálunk Somogy vármegyében körülbelül az első volt az elit bálók között, amit azt hiszem, minden kartárs örömmel vesz tudomásul.

Pöschl Ferenc.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK

az erdészeti szolgálat köréből.

Gróf Esterházy Pál Szente Andor okl. erdőmérnököt a rédei uradalmához segéderdőmérnökké kinevezte.

**Az „Erdészeti Lapok“ 1926. évi III. füzetének
HIRDETÉSEI.**

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajtaival szedett hirdetés milliméterenkint 2500 korona. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 400.000 K.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajtaival szedett hirdetések másfélszeres egy-ségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 1500 K, álláskeresleti hirdetéseknél 700 K.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben

**készséggel áll az erdőbirtokos
és erdőtiszt urak rendelkezésére.**

(I. XII. 4.)

Uradalmi erdőtiszt, aki 15 évi nagy gyakorlattal bír az erdészet és vadászat minden ágában, jelenleg egy nagy erdőgazdaság és fővadasterület önálló vezetője, megélhetési viszonyainak javítása céljából állását változtatná. Szíves ajánlatokat az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatala továbbít. (7. I. 1.)

Erdészeti középiskolát jelesen végzett erdész hosszabb gyakorlattal, elsőrendű referenciákkal állást keres. Modern erdő- és vadgazdaság minden ágában jártas. Katonaságtól szerelt le. Szíves megkeresést a kiadó továbbít. (10. II. 1.)

Sajószentpéteri máv. állomástól 10 km.-re fekvő ludnai erdei rakodón fekvő 98.16 m³. tölgyhaszonfa 1926. évi április hó 30-án eladásra kerül. Bővebb felvilágosítást nyújt postabélyeg beküldése ellenében a miskolci m. kir. erdőigazgatóság. (9. I. 1.)

Érettségizett, tart. tiszt, szakvizsgázott erdőőr, 28 éves, nőtlen, hat évi gyakorlattal, úgy kül-, mint irodai munkákban teljesen jártas, kisebb erdőgazdaság vezetését elvállalja, keres állást, esetleg bizalmi állást azonnali belépésre. Megkeresések Gaál József, Sirok-Kökút (Heves m.). (8. I. 1.)

Eladó a visegrádi Dunaparton 620 m³. tölgy-, 33 m³. szil-, 30 m³. juhar- és 8 m³. különféle fanemű haszonfa. A szóbeli árverés a visegrádi erdőhivatal helyiségében 1926. évi április hó 27-én délelőtt féltizenkettőkor lesz megtartva. Bővebb felvilágosítást a visegrádi m. kir. erdőhivatal ad válaszbélyeg ellenében. (5. I. 1.)

FARAGÓ BÉLA

ERDÉSZETI MAGNAGYKERESKEDÉS
ÉS ERDÉSZETI CSEMETETELEPEK

ZALAEGERSZEG

SZÁLLÍT

HAZAI ÉS KÜLFÖLDI FENYŐMAGVAKAT

ú. m.: pinus sylvestris, pinus austriaca, picea excelsa, larix europea, abies pectinata, pinus strobus, pinus Banksiana stb., továbbá lomblevelű, ú. m.: akác, gleditschia, juhar, éger, szil, magaskörös, amerikai körös és egyéb magvakat, valamint mindenféle hazai és külföldi gyümölcsmagvakat. Erdészeti csemetetelepeim a békeviszonyoknak megfelelően átalakítottak s mindenféle tű- és lomblevelű csemeték szállítására képesek. — Üvegházi és szabadföldi rózsák nagy választékban. —

Árjegyzékkel, vagy kívánatra külön árajánlattal készséggel szolgálók.

CÉGEM VÁLTOZATLANUL FENNÁLL!

A Faragó Béla cég csemetetelepei ma is tulajdonomat képezik, azok még csak időlegesen sem mentek át más tulajdonába, hanem mindenkör a Faragó Béla cég kizárólagos tulajdonát képezték. Minden ezzel ellenkező állítás, hirdetés valótlan s csak a nagyérdemű közönség meggyőzésére szolgál.

FARAGÓ BÉLA

(4. III. 3.)

Kőszegi Fenyőmagpergetőgyár

K ő s z e g (V a s m e g y e)

A soproni kiállításon
aranyéremmel kitüntetve.

(I. IV. 4.)

Tavaszi vetésre szállít legmegbízhatóbb,
legmagasabb csíráképeségű
**feketefenyő, erdei-,
luc-, vörös-, banks-
fenyő magvakat.**
**Lombfamagvakat, gyü-
mölcsmagot, bükk-
makk, kocsányostölgy-
makkot. Erdei
csemeték. Gyümölcsvadoncok.**

Kérjen előnyárajánlatot!

27.658—1926. XI. vkm. ügyoszt. szám.

Kőbánya-haszonbérleti hirdetmény.

A magyar katolikus vallásalap tulajdonát képező és Márianosztra község határában fekvő ú. n. sághegyi és malomvölgyi kőbányák, valamint a márianosztrai kath. vallásalapítványi és a börzsönyi hercegprimási uradalmi erdőkben gyakorolható kőkutatói, illetve kőbányászati jogok folyó évi május hó 1-én, déli 12 órakor a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium XI. (közalapítványi) ügyosztályában tartandó zárt ajánlatú versenytárgyalás útján haszonbérbe adatnak.

Haszonbérbe adatnak:

a) a márianosztrai vallásalapítványi ú. n. malomvölgyi és sághegyi kőbányák 1928. évi augusztus hó 1-től 1940. évi május hó végéig;

b) a márianosztrai vallásalapítványi uradalmi erdőben gyakorolható kőkutatási, illetve kőbányászási jogok 1926. évi június hó 1-től 1940. évi május hó végéig;

c) a börzsönyi hercegprimási uradalmi erdőben gyakorolható kőkutatási, illetve kőbányászási jogok 1926. évi június hó 1-től 1940. évi május hó végéig.

A részletes kőbánya-haszonbérleti feltételek a m. kir. válás- és közoktatásügyi minisztérium XI. ügyosztályában (Budapest, V., Báthory uca 12. sz., III. em. 20. ajtószám), a hercegprimási uradalom főerdőhivatalánál Esztergomban és a kir. közalapítványi erdőőrségnél Márianosztrán megtekinthetők.

Budapest, 1926. évi április hóban.

A m. kir. válás- és közoktatásügyi minisztérium.

„Az Erdészeti Lapok“ 1926. évi IV. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Btró Zoltán</i> : Erdészeti kísérletügyünk. Növénynemesítés	133
<i>Czillinger János</i> . Két aktuális kérdéstről	143
<i>Matusovits Péter</i> : Hozzászólás az „Alföld erdősítéséről“ című cikkhez	
Megjegyzések az „Alföld erdősítéséhez. (Nyugdíjas)	151
— A Duna-Tisza-közi Mezőgazdasági Kamarának az alföldi erdő- telepítés ügyében, a földművelésügyi miniszterhez intézett tel- terjesztése	159
<i>Hivatalos közlemények</i> : I. Pályázati hirdetmény erdősítési jutal- makra.	168
II. Pályázati hirdetmény kopárfásítási jutalmakra	169
<i>Különlélek</i> . Halálozás. — Állófák egyszerű becslési módjai (K. Bog- dán Géza) — Mocsári ciprus (dr. Széky Péter) Erdősítési jutalmak kiosztása. — A m. kir. min. 1300/1926 M. E. rende- lete a gömbölyűfa kivételének szabaddátétele tárgyában. — Pályázati hirdetmény adjunktusi és tanársegédi állásokra a sop- roni főiskolán. — Hibaigazítás. — Megsemmisítés. — A val- lás és közokt. miniszter övintézkedése erdőégek megakadá- lyozása tárgyában. — Az első erdőmérnök bál Kaposváron	171
<i>Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből</i>	181
<i>Hirdetések</i>	I—IV